A komplex vizsga témakörei 2024/2025

ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola

„A doktori képzés során, a negyedik félév végén, a képzés képzési és kutatási szakaszának lezárásaként és a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként komplex vizsgát kell teljesíteni, amely méri, értékeli a tanulmányi, kutatási előmenetelt.” Nftv 53. § (1)
Az EDSz 48. §-a illetve a KDSz vonatkozó előírásain túl illetve azokkal összhangban a Történelemtudományi Doktori Iskola szabályai a következők:
"A komplex vizsga szabályait a BTK Kari Doktori Szabályzata 29§ illetve az ELTE Doktori Szabályzata 48-55§ szabályozza. A komplex vizsga részletes tartalmi követelményeit a programvezető határozza meg, arról a hallgatót legkésőbb a komplex vizsgára való jelentkezéskor értesíti. Az egyes programok programspecifikus sajátosságait a képzési tervek tartalmazzák."
A komplex vizsga két fő részből áll. Az elméleti részben a vizsgázó elméleti felkészültségét kell felmérni, a disszertációs részben a vizsgázó a tudományos előrehaladásáról ad számot

A, Elméleti szakasz

A komplex vizsga elméleti részében a vizsgázó legalább két tárgyból tesz vizsgát, melyek egyike alkotja a fő, másik a mellék témakört.
A fő témakör az a tárgy, amely a készülőben lévő disszertáció átfogó diszciplináris összefüggéseit a leginkább magában foglalja. A mellék témakör meghatározását a komplex vizsgára való jelentkezéskor a programvezető és a témavezető közösen határozzák meg, és szükség esetén megadják a kötelezően feldolgozandó szakirodalom jegyzékét.

A fő témakörök doktori programonként:

Asszíriológia és hebraisztika-judaisztika

Asszíriológia

1. **Mezopotámia művészete**
2. **Mezopotámia régészete**
3. **Mezopotámiai irodalom**
4. **Mezopotámia nyelvei**
5. **A mezopotámiai vallás**
6. **A III. évezred történelme és kultúrája**
7. **Az óbabilóni kor történelme és kultúrája**
8. **A kassú kor történelme és kultúrája**
9. **A középasszír kor történelme és kultúrája**
10. **Az újasszír kor történelme és kultúrája**
11. **Az úbabilóni kor történelme és kultúrája**
12. **A Mezopotámián kívüli Közel-Kelet népei és kultúrája**

Hebraisztika-judaisztika

Az új típusú doktori képzés első két évét lezáró komplex vizsga a hebraisztika-judaisztika program keretében több funkciót is betölt.

Egyrészt ellenőrzi azon nyelvi, valamint történelmi, kulturális és módszertani alapismeretek meglétét, amelyek minden hebraisztikai-judaisztikai szakembertől elvárhatók. Az alábbiakban felsorolandó „fő témakörök” ezeket az alapismereteket fedik le, a megadott szakirodalom azonban csupán tájékoztató jellegű.

Ez az első szempont különösen azon hallgatók esetében fontos, akik korábban nem végeztek nálunk tanulmányokat, és így a szakmai alapok meglétét korábban számon kérni nem tudtuk; akiket esetleg éppen azzal a feltételezéssel vettünk fel a doktori programra, hogy a máshol megszerzett kompetenciáik révén a hiányzó ismereteiket a doktori tanulmányaik első két éve során képesek lesznek pótolni. Ezzel szemben azon hallgatók esetében, akik már átestek nálunk olyan alapvizsgán vagy szigorlaton, amely ezen átfogó ismereteket ellenőrizték, méghozzá azt jó vagy jeles érdemjeggyel abszolválták, a témavezető javaslatára

a programvezető dönthet a komplex vizsga tartalmának a szűkítéséről és személyre szabásáról.

Másrészt a komplex vizsgának az is célja, hogy a hallgatót felkészítse disszertációjának a megírására, mind tárgyi tudás, mind forrásismeret, mind a másodlagos irodalom ismerete, mind módszertani szemléletmód tekintetében. A komplex vizsga ún. „melléktémaköreit" ezért ez utóbbi célok szellemében a témavezető javaslatára a programvezető jelöli ki a komplex vizsgára történő jelentkezéskor.

1. A komplex vizsga „fő témakörei": a komplex vizsga ezen része két részből áll.

1a. Nyelvismeret: írásbeli vizsga, amely azt méri, hogy a hallgató a disszertációja tárgyához kapcsolódó forrásokat milyen szinten képes elolvasni és megérteni. A vizsga tárgyát képező nyelvet (különösen indokolt esetben: nyelveket), valamint az elvárt szintet legkésőbb **az első beiratkozott félév tárgyfelvételi időszakának a végéig** írásban közli a témavezető és a doktori program vezetője a hallgatóval, aki ezt a tájékoztatást írásban tudomásul veszi, majd az aláírt dokumentumból egy-egy példányt kap a hallgató, a témavezető és a doktori program. A nyelvismeretet ellenőrző vizsga tárgya a hebraisztika-judaisztika programon, a hallgató előképzettségétől és a választott témától függően, a következő nyelvek közül kerülhet ki: bibliai héber, bibliai arámi, bibliai görög, rabbinikus és középkori héber, rabbinikus arámi, jiddis, modern héber. Különösen indokolt esetben további, biblikus vagy judaisztikai szempontból releváns nyelv is szóba kerülhet (például akkád, szír, kopt, judeo-arab), azonban modern idegen nyelvek még akkor sem, ha a disszertáció forrásai ezeken a nyelveken születtek. Utóbbi esetben is elvárás, hogy az a hallgató, aki hebraisztikai-judaisztikai témában PhD fokozatot kíván szerezni, legalább alapszintű héber nyelvismerettel rendelkezzék.

1b. Tételsor:

Az alábbi tételsor mindegyik eleme kapcsán elvárás az alapfogalmak ismeretén, az alapszintű tárgyi tudáson túl a vonatkozó módszertan ismerete és a kritikai gondolkodásra való képesség megléte is.

(1) A bibliai kor története

(2) Bibliai irodalomtörténet és bibliaismeret

(3) A zsidóság történelme a hellenisztikus, római és bizánci korban

(4) A korai zsidóság irodalma

(5) Rabbinikus és középkori-koraújkori rabbinikus irodalom (exegézis, halákha)

(6) A zsidóság történelme, irodalma és kultúrtörténete a középkorban

(7) A zsidóság történelme, irodalma és kultúrtörténete az újkorban és napjainkban (a 20. század végéig)

(8) Zsidó vallásismeret (ünnepek, életciklus, a liturgia alapjai, kóserság, stb.)

2. A komplex vizsga „melléktémakörei”: a komplex vizsga ezen része is két részből áll.

Tételsor: a melléktémakörök anyagát – esetleg a hozzá tartozó irodalommal együtt – a temavezető javaslatára a programvezető jelöli ki a komplex vizsgára történő jelentkezéskor. A melléktémakörök lefedik a disszertáció témájába tartozó

(1) tárgyi tudást, például a történelmi, kultúrtörténeti hátteret;
(2) forrásismeretet;
(3) a másodlagos irodalom ismeretét, például a kutatástörténetet;
(4) módszertani ismereteket;
(5) valamint, szükség esetén, a nyelvi felkészültséget is.

Egyiptológia

1. **Az ókori Egyiptom kronológiája**
2. **Az ókori Egyiptom története**
3. **Az ókori Egyiptom régészete**
4. **Az ókori Egyiptom művészete**
5. **Az ókori Egyiptom vallása**
6. **Ókori egyiptomi nyelv és irodalom**
7. **Az ókori Egyiptom tudományossága**
8. **Az ókori Egyiptom külkapcsolatai**
9. **Az ókori Núbia**
10. **Késő antik és koraközépkori Egyiptom**

Régészet

Ókor:

1. **Az archaikus kori görög művészet és építészet**
2. **Művészet és építészet a klasszikus kori Görögországban**
3. **A hellénisztikus kor művészete és építészete**
4. **A római kori települések jellegzetességei**
5. **Ipar, kereskedelem és kézművesség a római korban**
6. **Pannonia régészeti kutatásának problematikája**
7. **Római császárkori művészet**
8. **Latin epigraphia**

Őskor:

1. **A társadalomrégészet kérdései az őskor kutatásában.**
2. **Az interakciók típusai az őskori Európában: kereskedelem, közlekedés, kommunikáció, migráció.**
3. **Az őskori rituálé régészete.**
4. **A környezet, gazdaság és technológia kutatása az őskori régészetben.**

Elő-Ázsia:

1. **A mezopotámiai építészet ideológiai háttere**
2. **A mezopotámiai gazdaság és társadalom a tárgykultúra tükrében**
3. **Kultúrák interakciója az ókori Elő-Ázsiában**

Archeometria:

1. **A környezetrégészet és a biorégészet módszertana, szerepe az egykori életmód és a régi társadalmak megismerésében.**

2. **A fizikai korhatározás, az izotóprégészet és a georégészet módszertana, szerepe a régészeti időrend, az egykori kapcsolatrendszerek, az életmód, a környezet és a régi társadalmak megismerésében.**

3. **Lelőhelyfelderítési, tájrégészeti és adatelemzési módszerek és eredmények az emberi közösségek és a földrajzi környezet kapcsolatrendszerének megismerésében.**

4. **A régészeti örökségvédelem és a régészeti múzeológia elmélete és gyakorlata.**

5. **A régészetelmélet modern irányzatai (pl. gazdasági régészet, háztartásrégészet, háború és konfliktus régészete, kognitív régészet, identitás régészete)**

Népvándorlás kori régészet:

1. **Népvándorlás kori temetkezések (társadalmi és kulturális csoportok, kapcsolatrendszerek)**
2. **Népvándorlás kori települések (gazdálkodás, életmód)**
3. **Elit és reprezentációja a népvándorlás korban**

Középkori régészet:

1. **Középkori városok és kézművesség**
2. **Középkori falu és gazdálkodás**
3. **Elit a középkorban és építészeti reprezentációja (várak, paloták)**
4. **Középkori egyház kialakulása és fejlődése (templomok, temetők)**

Ókortörténet

1. **A görög polisvilág és az Achaimenida Birodalom (Kr.e. 336-ig)**
2. **A hellénisztikus világ és a római köztársaság (Kr.e. 336-Kr.e. 27)**
3. **A principátus kora (Kr.e. 27- Kr.u. 283)**
4. **A későrómai birodalom története (Kr.u. 283 után)**
5. **Görög művelődéstörténet és régészet**
6. **Római társadalomtörténet**
7. **Ókori vallástörténet**
8. **Görög epigraphica**
9. **Római epigraphica**
10. **Ókori irodalom- és filozófiatörténet**

A hallgató a fent meghatározott témák valamelyikének egy előre megállapított részkérdéséből vizsgázik és valamely másik témakörből is kap általános tájékozottságát vizsgáló kérdéseket.

Középkori- és kora újkori egyetemes történelem

1. **Politika- és intézménytörténet**
2. **Gazdaságtörténet**
3. **Társadalomtörténet**
4. **Várostörténet**
5. **Egyház- és vallástörténet**
6. **Politikai eszmék, politikai gondolkodás**
7. **Kultúra- és mentalitástörténet**
8. **Kommunikáció és reprezentáció**
9. **A tudásképzés és a tudományosság színterei és eszközei**
10. **Diplomácia- és hadtörténet**

Megjegyzések:

- A hallgató a fentiek közül két – a témavezető és a programvezető által kijelölt – témakörből vizsgázik.
- Az időhatárok disszertációja kutatási korszakához illeszkednek: középkor vagy kora újkor.
- A témavezető és a programvezető a két témakört a hallgatóval vizsgája előtt, a félév elején egyezteti.
- A vizsgán a hallgató ismerteti a téma szakirodalmának aktuális listáját.

Középkori magyar történelem

A magyarországi középkor történetére vonatkozó szakirodalom igen jelentős. Az egyes doktori szigorlati témakörökhöz tartozó bibliográfia így óhatatlanul tájékoztató jellegű, a szigorlatozó felkészülését kívánja segíteni. A vizsga témáinak megfelelően (amelyek tekintettel vannak a szigorlatozók érdeklődésére) természetesen előnyt jelent további művek ismerete. Megjegyezzük, hogy számos kiadvány elérhető a világhálón, ezeket külön nem jelezzük.

1. Magyar őstörténet (források, elméletek)

- A honfoglalás korának írott forrásai. Szerk. Kristó Gyula. Szeged 1995. [áttekintő ismerete, öt forrás részletes ismerete]
- Tóth Sándor László: A magyar törzsszövetség politikai életrajza. Szeged 2015.
- A honfoglalók viselete. Szerk. Sudár Balázs–Petkes Zsolt. Bp. 2014. 13–35.
- Magyarok a honfoglalás korában. Szerk. Sudár Balázs. Bp. 2015. [teljes kötet]
- Magyarok fegyverben. Szerk. Sudár Balázs–Petkes Zsolt. Bp. 2015. 12–67., 145–194.
- Honfoglalás és megtelepedés. Szerk. Sudár Balázs–Petkes Zsolt. Bp. 2016. [teljes kötet]

2. Magyar állam- és egyházszervezés

- Az államalapítás korának írott forrásai. Szerk. Kristó Gyula. Szeged 1999. [áttekintő ismerete, öt forrás részletes ismerete]
- Györffy György: István király és műve. Bp. 1977., 2000.[3]
- Gerics József: Egyház, állam és gondolkodás Magyarországon a középkorban. Bp. 1995. [vonatkozó tanulmányok, legalább három részletes ismerete]
  Kristó Gyula: A vármegyék kialakulása Magyarországon. Bp. 1988. [az általános rész]
- Thoroczkay Gábor: Írások az Árpád-korról. (Történeti és historiográfiai tanulmányok). Bp. 2009. [vonatkozó tanulmányok, legalább három ismerete]
- Thoroczkay Gábor: Ismeretlen Árpád-kor. (Püspökök, legendák, krónikák). Bp. 2016. [vonatkozó tanulmányok, legalább három részletes ismerete]

3. A középkori magyar társadalom története

- *Az alábbi források áttekintő ismerete:* Szent István, Szent László, Kálmán törvényei, a zsinati határozatok, 1222. évi Aranybulla, 1351., 1397., 1405. I–II., 1486., 1498., 1514. évi törvények; Váradi Jegyzőkönyv. Regestrum Varadiense. Szerk. Solymosi László,

Szovák Kornél. Bp. 2009. CD-ROM; Werbőczy István: Hármaskönyv. Bp. 1990.; Zsigmondkori oklevéltár. Szerk. Mályusz Elemér et al. I–. Bp. 1951–.; Anjou-kori oklevéltár. Szerk. Kristó Gyula et al. I–. Szeged 1990–.

- Mályusz Elemér: Az erdélyi magyar társadalom a középkorban. Bp. 1988.
- Bolla Ilona: A jogilag egységes jobbágyságról Magyarországon. Bp. 1998.
- Zsoldos Attila: A szent király szabadjai. Fejezetek a várjobbágyság történetéből. Bp. 1999.
- Engel Pál: Honor, vár, ispánság. Válogatott tanulmányok. Szerk. Csukovits Enikő. Bp. 2003. [legalább három társadalomtörténeti tanulmány részletes ismerete]
- Pálosfalvi Tamás: The Noble Elite in the County Körös (1400 – 1526). Bp. 2014. [7–51., 401–419., valamint a könyv áttekintő ismerete]

4. A középkori magyar gazdaság története

- A magyar kézművesipar története. Szerk. Szulovszky János. Bp. 2005. [két középkori vonatkozású tanulmány részletes ismerete]
- Középkori gazdaságtörténet. Gazdaság és gazdálkodás a középkori Magyarországon: gazdaságtörténet, anyagi kultúra, régészet. Szerk. Kubinyi András–Laszlovszky József–Szabó Péter. Bp. 2008. [áttekintő ismerete, ill. öt tanulmány részletes ismerete]
- Gyöngyössy Márton: Magyar pénztörténet (1000–1540). Bp. 2012.
- Weisz Boglárka: Vásárok és lerakatok a középkori Magyar Királyságban. Bp. 2012.
- Pénz, posztó, piac. Gazdaságtörténeti tanulmányok a magyar középkorról. Szerk. Weisz Boglárka. Bp. 2016. [három tanulmány részletes ismerete]

5. A középkori magyar egyház története

- Mályusz Elemér: Egyházi társadalom a középkori Magyarországon. Bp. 1971. (reprint: Bp. 2008.)
- Kubinyi András: Főpapok, egyházi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon. Bp. 1999. [öt tanulmány részletes ismerete]
- F. Romhányi Beatrix: Kolostorok és társaskáptalanok a középkori Magyarországon. , Bp. 2000. [áttekintő ismerete]
- Solymosi László: Az esztergomi székeskáptalan jegyzőkönyve. Bp. 2002.
- Erdélyi Gabriella: Egy kolostorper története. (Hatalom, vallás és mindennapok a középkor és az újkor határán). Bp. 2005.

- Koszta László: Írásbeliség és egyházszervezet. (Fejezetek a középkori magyar egyház történetéből). Szeged 2007. [három tanulmány részletes ismerete]
- A Pécsi Egyházmegye története I. (A középkor évszázadai, 1009–1543). Szerk. Fedeles Tamás–Sarbak Gábor–Sümegi József. Pécs 2009. [áttekintő ismerete]

6. Középkori magyar hadtörténet

- Szakály Ferenc: A török–magyar küzdelem szakaszai a mohácsi csata előtt (1365–1526). In: Mohács. Tanulmányok a mohácsi csata 450. évfordulója alkalmából. Szerk. Rúzsás Lajos–Szakály Ferenc. Bp. 1986. 11–57.
- Kubinyi András: Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és a Jagelló-kor hadtörténete. Bp. 2007. [öt tanulmány részletes ismerete]
- Veszprémy László: Lovagvilág Magyarországon. Válogatott tanulmányok. Bp. 2008. [öt tanulmány részletes ismerete]
- Borosy András: Hadakozók, keresztesek, hadi érdemek a középkori Magyarországon. Válogatott tanulmányok. Bp. 2010. [három tanulmány részletes ismerete]
- Bárány Attila: Angol lovagok a nikápolyi csatában. Hadtörténelmi Közlemények 3 (2015) 517–572.
- Magyarország hadtörténete I. A kezdetektől 1526-ig. Főszerk. Hermann Róbert. Bp. 2016.
- Zsoldos Attila: Vitézek, ispánok, oligarchák. Tanulmányok a társadalom- és hadtörténetírás határvidékéről. Bp. 2016. [három tanulmány részletes ismerete]

7. Nem magyar népek a középkori Magyarországon

- Kubinyi András: Németek és nem-németek a középkori magyar királyság városaiban. In: Internationales kulturhistorisches Symposion Mogersdorf. Esenstadt, 1996. 145–177.
- Kristó Gyula: Nem magyar népek a középkori Magyarországon. Bp. 2003.
- Berend Nóra: A kereszténység kapujában: zsidók, muszlimok és "pogányok" a középkori magyar királyságban (1000 k.–1300 k.). Máriabesnyő 2012.
- Komoróczy Géza: A zsidók története Magyarországon I. A középkortól 1849-ig. Pozsony 2012.

8. A középkori magyar állam és igazságszolgáltatás működése

- Hajnik Imre: A magyar bírósági szervezet és perjog az Árpád- és vegyes-házi királyok alatt. Bp. 1899.
- Kumorovitz L. Bernát: A középkori magyar „magánjogi” írásbeliség első korszaka (XI–XII. század.). *Századok* 97 (1963) 1–31.
- Gerics József: A korai rendiség Európában és Magyarországon. Bp. 1987. [az európai fejlődés áttekintő, a magyar fejlődés részletes ismerete]
- Kubinyi András: A Mátyás-kori államszervezet. In: Hunyadi Mátyás. Emlékkönyv Mátyás király halálának 500. évfordulójára. Szerk. V. Molnár László–Rázsó Gyula. Bp. 1990. 53–147.
- Tringli István: Megyék a középkori Magyarországon. In: Honoris causa. Tanulmányok Engel Pál tiszteletére. Szerk. Neumann Tibor–Rácz György. Bp.–Piliscsaba 2009. 487–518.
- Eckhart Ferenc: Hiteleshelyek a középkori Magyarországon. Bp. 2012. [Dreska Gábor kísérő tanulmánya is ismerendő]
- Zsoldos Attila: A Druget-tartomány története (1317–1342). Bp. 2017.

9. A középkori magyar művelődés története

- Székely György: A pécsi és óbudai egyetemalapítások helye a közép-európai egyetemalapítási hullámokban. In: A 600 éves jogi felsőoktatás történetéből (1367–1967). Szerk. Csizmadia Andor. Pécs 1968. 117–129.
- Mezey László: Deákság és Európa. Bp. 1979.
- Madas Edit–Monok István: A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1730-ig. [Bp. 1998.] 11–78.
- Zemplényi Ferenc: Az európai udvari kultúra és a magyar irodalom. Bp. 1998. 7–47.
- Bertényi Iván: A középkori művelődés In: Magyar művelődéstörténet. Szerk. Kósa László. Bp. 2000. 69–163.
- Solymosi László: Írásbeliség és társadalom az Árpád-korban. (Diplomatikai és pecséttani tanulmányok). Bp. 2006. 193–215.
- Kulcsár Péter: A humanizmus korának műveltsége Magyarországon. In: Uő: Humanista történetírás Magyarországon. Tanulmányok. Bp. 2008. 7–48.
- Csukovits Enikő: Magyarországról, magyarokról. Nyugat-Európa magyar-képe a középkorban. Bp. 2015.

10. A középkori magyar város

- Kubinyi András: Városhálózat a késő középkori Kárpát-medencében. *Történelmi Szemle* 46 (2004) 1–30. (Megjelent még: Bártfától Pozsonyig. Városok a 13–17. században. Szerk. Csukovits Enikő–Lengyel Tünde. Bp. 2005. 9–36.)
- Szende Katalin: Otthon a városban. Társadalom és anyagi kultúra a középkori Sopronban, Pozsonyban és Eperjesen. Bp. 2004.
- Kubinyi András: Tanulmányok Budapest középkori történelméről. I–II. Szerk. Kenyeres István–Kis Péter–Sasfi Csaba. Bp. 2009. [öt tanulmány részletes ismerete]
- Pécs története II. A püspökség alapításától a török hódításig. Szerk. Font Márta. Pécs 2015. (áttekintő ismerete)
- Zsoldos Attila–Thoroczkay Gábor–Kiss Gergely: Székesfehérvár története az Árpád-korban. Székesfehérvár története I. Székesfehérvár 2016. (áttekintő ismerete)

11. A középkori Magyarország történeti földrajza

- Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. I–IV. Bp. 1963–1998. [szerkezete, áttekintő ismerete, legalább három megye részletes ismerete]
- Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. I–V. Bp. 1890–1913. [szerkezete, áttekintő ismerete]
- Bak Borbála: Magyarország történeti topográfiája a honfoglalástól 1950-ig. Bp. 1997.
- Kristó Gyula: Tájszemlélet és térszervezés a középkori Magyarországon. Szeged 2003.
- Vadas András–Rácz Lajos: Éghajlati változások a Kárpát-medencében a középkor idején. Agrártörténeti Szemle 51 (2010) 39–62.

12. A középkori magyar történelem régészeti vonatkozásai

- Magyar régészet az ezredfordulón. Főszerk. Visy Zsolt. Bp. 2003. [a középkorral foglalkozó részekből három fejezet részletes ismerete]
- A középkor és kora újkor régészete Magyarországon. Szerk. Benkő Elek – Kovács Gyöngyi. Bp. 2010. [öt tanulmány részletes ismerete]
- Benkő Elek: A középkori Székelyföld. I–II. Bp. 2012. [a régészeti vonatkozások ismerete]
- Feld István: A magánvárak építésének kezdetei középkori Magyarországon a régészeti források tükrében. I–II. *Századok* 148 (2014) 351–386.; 149 (2015) 333–381.

- In medio regni Hungariae. Régészeti, művészettörténeti és történeti kutatások "az ország közepén". Szerk. Benkő Elek–Orosz Krisztina. Bp. 2015. [öt tanulmány részletes ismerete]
- Mordovin Maxim: A várszervezet kialakulása a középkori Magyarországon, Csehországban és Lengyelországban a 10–12. században. Bp. 2016. [áttekintő ismerete]

13. A középkori magyar történelem nyelvészeti vonatkozásai

- Kristó Gyula: Szempontok korai helyneveink történeti tipológiájához. Szeged 1976.
- Solymosi László: A helytörténet fontosabb középkori forrásainak kutatása és hasznosítása. *Történelmi Szemle* 19 (1976) 123–155.
- Benkő Loránd: Beszélnek a múlt nevei. Bp. 2003. [öt tanulmány részletes ismerete]
- Fehértói Katalin: Árpád-kori személynévtár (1000–1301). Bp. 2004. [áttekintő ismerete]
- Hoffmann István: A tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás. Debrecen 2010.
- Tóth Valéria: Személynévadás és személynévhasználat az ómagyar korban. Debrecen 2016. (áttekintő ismerete)

14. A középkori magyar történetírás és legendairodalom

- *Az alábbi források áttekintő ismerete*: Képes Krónika, Anonymus: Gesta Hungarorum, Rogerius: Siralmas ének, Kézai Simon: Gesta Hungarorum, Thuróczy János: Chronica Hungarorum, Antonio Bonfini: A magyar történelem tizedei, Szent István legendái, Szent Gellért nagyobb legendája.
- Johannes de Thurocz: Chronica Hungarorum. Commentarii 1–2. Comp. Elemér Mályusz adiuv. Julio Kristó. Bp. 1988. [áttekintő ismerete, használatának ismertetése]
- Kristó Gyula: Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon. Bp. 2002.
- Thoroczkay Gábor: A magyarországi legendairodalom és történetírás a 14. század közepéig. In: Uő: Ismeretlen Árpád-kor i. m. 184–208.
- Kulcsár Péter: A humanista történetírás, ill. Antonio Bonfini és műve. In: Uő: Humanista történetírás Magyarországon i. m. 60–93., 94–107.

15. A magyar középkorkutatás története

- Glatz Ferenc: Nemzeti kultúra – kulturált nemzet (1867–1987). Bp. 1988. [Domanovszky Sándor, Hajnal István portréja]

- Kristó Gyula: Középkorkutatás Szegeden (Egy műhely anatómiája). *Történelmi Szemle* 38 (1996) 125–133.
- Kubinyi András: Miért lettem a középkor kutatója? *Korall* 21–22 (2005) 218–244.
- Romsics Ignác: Clio bűvöletében. Bp. 2011.
- Történeti átértékelés. Hóman Bálint, a történész és a politikus. Szerk. Ujváry Gábor. Bp. 2011. 9–18., 19–39., 40–57., 217–228. [Romsics Ignác, Szabados György, Draskóczy István és Erős Vilmos írásai]
- Veszprémy László: A magyarországi középkori hadtörténetírás történetéhez. In: A magyar hadtörténetírás története és aktuális kérdései. Szerk. Kincses Katalin Mária. Bp. 2015. 201–220.
- Thoroczkay Gábor: Clio bűvöletében – egy középkorkutató szemszögéből. In: Uő: Ismeretlen Árpád-kor i. m. 218–226.

Kora újkori magyar történelem

Politika és reprezentáció a 18. század második felében lévő Habsburg Monarchiában

1. Beales, Derek: Joseph II. Vol. 1. In the Shadow of Maria Theresa, 1741–1780. Vol. 2. Against the World, 1780–1790. Cambridge, 1987.
2. Cerman, Ivo: Habsburgischer Adel und. Aufklärung. Bildungsverhalten des Wiener Hofadels im 18. Jahrhundert. Stuttgart, 2010. (Contubernium. Tübinger Beiträge zur Universitäts- und Wissenschaftsgeschichte Bd. 72.)
3. H. Balázs, Éva: Bécs és Pest-Buda a régi századvégen 1765–1800. Budapest, 1987.
4. Kökényesi Zsolt: Az udvar vonzásában. A magyar főnemesség bécsi integrációjának színterei (1711–1765). Budapesti, 2021. (Humaniórák)
5. Kubiska-Scharl, Irene – Pölzl, Michael: Das Ringen um Reformen. Der Wiener Hof und sein Personal im Wandel (1766–1792). Wien – Innsbruck, 2018. (Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs 60.)
6. Stollberg-Rilinger, Barbara: Maria Theresia. Die Kaiserin in ihrer Zeit. Eine Biographie. München, 2017.
7. Szent István lovagjai. A legrangosabb magyar kitüntetés 250 éve. Kiállítási katalógus. Szerk. Gödölle Mátyás – Pallos Lajos. Budapest, 2014.
8. Vocelka, Karl: Österreichische Geschichte 1699–1815. Glanz und Untergang der höfischen Welt. Repräsentation, Reform und Reaktion im Habsburgischen Vielvölkerstaat. Wien, 2004.

Nemesi mobilitás, műveltség, identitás a 17-18. században

1. Buzási Enikő: Önkép és múltkép. A reprezentáció színterei Nádasdy Ferenc és a 17. századi főúri elit műpártolásában. Bp. 2024.
2. Papp Kinga: Tollforgató Kálnokiak. Családi íráshasználat a 17-18. századi Erdélyben. Bp. 2015
3. Tatjana Guszarova: Vármegyei követek a magyar országgyűlés alsótábláján a 17. században. Társadalmi kép In. Rendiség parlamentarizmus Magyarországon a kezdetektől 1918-ig. Szerk. Dobszay Tamás, Forgó András, Ifj. Bertényi Iván. Bp. 2013 123-143.
4. Dominkovits Péter: Földesúri familiáris vagy megyei tisztviselő. Bezerédy György soproni alispánsága (1655-1662) Fons 12 2005 2. 127-161.
5. Fazekas István: Észrevételek a jezsuita gimnáziumok diákságának társadalmi összetételéhez (17-18. század) In: Nemesi oktatás és elitképzés a kora újkori Magyar Királyságban. Szerk: Kökényesi Zsolt Bp. 2022. 11-30.
6. Pálffy Géza: Pozsony megyéből a Magyar Királyság élére. Karrierlehetőségek a magyar arisztokráciában a 16-17. század fordulóján. Századok (43) 2009.
7. Szijartó M. István: Nemesi társadalom és politika. Tanulmányok a 18. századi magyar rendiségről. Bp. 2006.
8. T. Orgona Angelika: Unikornisok Tündérországban. A Ruszkai Kornisok Erdélyben (1546-1648) Bp. 2014.
9. Philippe Ariès – Georges Duby eds: A History of Private Life III. Passion of the Renaissance. Cambridge – London, 1989.

A Habsburg felvilágosult abszolutizmus reformjai és jellegzetességei

1. Die Habsburgische Variante des aufgeklärten Absolutismus. Beiträge zur Mitregenschaft Josephs II., 1765–1780. Hg. András Forgó – Krisztina Kulcsár. Wien, 2018. (Publikationen der Ungarischen Geschichtsforschung in Wien Bd. 16.)
2. H. Balázs, Éva: Bécs és Pest-Buda a régi századvégen 1765–1800. Budapest, 1987.
3. Kosáry Domokos: Felvilágosult abszolutizmus – felvilágosult rendiség. In: Történelmi Szemle 19. (1976) 4. 675–720.
4. Wandruszka, Adam: Leopold II. Erzherzog von Österreich, Grossherzog von Toskana, König von Ungarn, Römischer Kaiser 1747–1792. Wien, 1965. Bd. I–II.
Felekezetek az Erdélyi Fejedelemségben
1. Balázs Mihály: Hitújítás és egyházalapítás között. Tanulmányok az erdélyi unitarizmus 16–17. századi történetéről. Kolozsvár/Cluj-Napoca, 2016.
2. Horn Ildikó: Hit és hatalom. Az erdélyi unitárius nemesség 16.századi története. Budapest, 2009.
3. Juhász István: Hitvallás és türelem. Tanulmányok az erdélyi református egyház és teológia 1542–1792 közötti történetéből. Kolozsvár, 1996.
4. Lech Szczucki: Két XVI. századi eretnek gondolkodó. (Jacobus Palaelogus és Christian Francken). Budapest, 1980.
5. Molnár Antal: Lehetetlen küldetés? Jezsuiták Erdélyben és Felső-Magyarországon a 16–17. században. Budapest 2009.
6. Nagy Levente: A román reformáció. Egy 16–17. századi magyar-román kulturális és irodalmi transzferjelenség. Budapest, 2020.
7. Pirnát Antal: A kelet-közép-európai antitrinitarizmus fejlődésének vázlata az 1570-es évek elejéig. In: Irodalom és ideológia a 16-17. században. Szerk.: Varjas Béla. Budapest, 1987. 9–59.

Az Erdélyi Fejedelemség a 17. század második felében

1. Kármán Gábor: Szuverenitás és reprezentáció: Erdély a Porta 17. századi diplomáciai rendszerében. Korall 13/48 (2012) 33–61.
2. Michels, B. Georg: The Habsburg Empire under Siege: Ottoman Expansion and Hungarian Revolt in the Age of Grand Vizier Ahmed Köprülü (1661–1676). Montreal, 2021.
3. Oborni Teréz: Erdélyi országgyűlések a 16–17. században. Budapest, 2018.
4. R. Várkonyi Ágnes: Erdélyi változások. Az Erdélyi Fejedelemség a török kiűzésének korában. Budapest, 1984.
5. Sudár Balázs: „Török tette fejedelem” I. Apafi Mihály első évei és az erdélyi török segélyhadak. Korunk (2022/8) 90–100.
6. Szalai Ágnes: Adalékok az erdélyi−oszmán-török kondomínium Apafi-kori történetéhez (1661−1685). In: Oborni Teréz – Rácz Balázs Viktor (szerk.): „Az Várad dolga a legnagyobb...” Váradi és partiumi nemesek, katonák és tisztségviselők a kora újkorban. Nagyvárad, 2021. 237−285.
7. Trócsányi Zsolt: Erdély központi kormányzata. 1540–1690. Budapest, 1980.

A tudásképzés és tudományosság színterei és eszközei a 18. században

Szakirodalom

Nemzetközi trendek:

- KUHN, Thomas S.: A tudományos forradalmak szerkezete. Budapest: Gondolat, 1984/2000. [1961]. (különösen: II., V., VI., VII., IX. fejezetek)
- BURKE, Peter: A Social History of Knowledge: from Gutenberg to Diderot. Polity Press, Cambridge, 2000.
- DASTON, Lorraine: The Empire of Observation, 1600–1800. In: Histories of Scientific Observation. Ed.: Daston, Lorraine – Lunbeck, Elizabeth. Chicago and London, The University of Chicago Press, 2011. 81–113.

Magyarországi jelenségekre:

- Tudósok a megismerés színterein. A romantikus tudományok és a 18–19. századi tudósztereotípiák. Szerk.: GURKA Dezső. Budapest, Gondolat Kiadó, 2012.
- Göttingen dimenziói. A göttingeni egyetem szerepe a szaktudományok kialakulásában. Szerk.: GURKA Dezső. Budapest, Gondolat Kiadó, 2010.

Wissenschaften zwischen Tradition und Innovation – Historische Perspektiven Sciences between / Tradition and Innovation – Historical Perspectives. Hg.: KRÁSZ Lilla. Wien: Praesens Verlag, 2023

Új- és jelenkori egyetemes történelem

1. A hidegháború és a szuperhatalmi vetélkedés

- Halmosy Dénes: *Nemzetközi szerződések 1945-1982 - a második világháború utáni korszak*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó - Gondolat Könyvkiadó (Budapest), 1985.
- Paul Kennedy: *A nagyhatalmak tündöklése és bukása*, Akadémiai Kiadó (Budapest), 1992.
- Egedy Gergely: *Bevezetés a nemzetközi kapcsolatok elméletébe*, HVG-ORAC (Budapest), 2007. (2011.)
- Magyarics Tamás: Az *Egyesült Államok külpolitikájának története - Mítosz és valóság: Érdekek és értékek*, Antall József Tudásközpont (Budapest), 2014.
- Piers Brendon: *The Decline and Fall of the British Empire, 1781-1997*., Vintage Books (New York), 2010.
- Éva Haraszti-Taylor: *Britain and Hungary in the Post-War Years, 1945-51*. Vols. I-II., Astra Press (Nottingham), 2000.
- H. Haraszti Éva: *Anglia és Magyarország párhuzamos története, 1945-1951*., Scolar (Budapest), 2002.

2. A bipoláris rendszer felbomlása és az új nemzetközi rendszer alapvonásai

- *Európa 1945-2000 - A megosztástól az egységig,* szerk.: Németh István, Aula (Budapest), 2004.
- Bayer József: *A politikai gondolkodás története*, Osiris (Budapest), 1998. (2001, 2003, 2005.)
- *Megroppan a világrend*, szerk.: Ormos Mária, 2. kötet, Argumentum (Budapest), 2016.
- *Az orosz birodalom születései,* szerk.: Frank Tibor, Gondolat (Budapest), 2016.
- Henry Kissinger*: Diplomácia*, Panem—McGraw-Hill—Grafo (Budapest), 1996.

3. Magyarország nyugati kapcsolatrendszerének alakulása, 1957-1989

- Arday Lajos: *Az Egyesült Királyság és Magyarország*, Mundus Magyar Egyetemi Kiadó (Budapest) , 2005.
- Borbándi Gyula: *A magyar emigráció életrajza* 1-2. köt., Európa Könyvkiadó (Budapest), 1989.
- Borhi László: *Iratok a magyar-amerikai kapcsolatok történetéhez 1957-1967*, Ister Kiadó (Budapest), 2002.
- Kecskés D. Gusztáv: *Magyar-francia kapcsolatok, 1945-1990 – Források*, MTA Történettudományi Intézet (Budapest), 2013.
- *Magyar külpolitika a 20. században,* szerk.: Gazdag F. - Kiss J.L., Zrínyi Kiadó (Budapest), 2004.
- *Angliától Nagy-Britanniáig - Magyar kutatók tanulmányai a brit történelemről*, szerk.: Frank Tibor, Gondolat (Budapest), 2007.

4. Az Egyesült Államok mint szuperhatalom, 1945-2001

- Niall Ferguson: *Colossus. The Rise and Fall of the American Empire*, Penguin (London), 2005.
- Michael Mandelbaum: *Mission Failure. America and the World in the Post-Cold War*. Oxford UP (Oxford—New York), 2016.
- Joshua B. Freeman: *American Empire, 1945-2000.*, Viking/Penguin (New York), 2012.
- Paul Hollander: *Anti-Americanism – Irrational&Rational*, Transaction (New Brunswick — London), 2005.
- Robert Hughes: *Culture of Complaint. The Fraying of America*, Oxford UP (Oxford—New York), 1993.
- Allan Bloom: *The Closing of the American Mind*, Simon & Schuster (New York), 1987.
- *Gyarmatokból impérium - Magyar kutatók tanulmányai az amerikai történelemről*, szerk.: Frank Tibor, Gondolat (Budapest), 2007.

5. Az NSZK keleti kapcsolatai és a keleti nyitás

- Horváth István – Németh István: *…és a falak leomlanak - Magyarország és a német egység (1945-1990)*, Magvető Könyvkiadó (Budapest), 1999.
- Helmut Schmidt: *Die Deutschen und ihre Nachbarn*, Goldmann Verlag (München), 1990.
- Carola Stern: *Willy Brandt*, Napvilág Kiadó (Budapest), 2012.
- *Németföldről Németországba - Magyar kutatók tanulmányai a német történelemről*, (szerk.): Frank Tibor, Gondolat (Budapest), 2012.
- Ormos Mária: *Németország története a 20. században,* Rubicon-könyvek (Budapest), 2008.

6. Társadalmi mozgalmak és a jogkiterjesztés folyamata Latin-Amerikában a XIX-XX. században

- E.B. Burns – Th. E. Skidmore: *Elites, Masses, and Modernization in Latin America, 1850-1930.*, University of Texas Press (Austin), 1979.
- *Handbook of Social Movements across Latin America,* szerk.: P. Almeida – A. Cordero Ulate, Springer Netherlands (Dordrecht), 2015.
- *Latin America in the 1940s - War and Postwar Transitions*, szerk.:David Rock,University of California Press (Berkeley), 1994.
- Szilágyi Ágnes Judit: Érdekvédelem, szakszervezetek Brazíliában az I. világháború éveiben, in NMTÉ ÉVKÖNYV, 42: 43-59. o. (2016)

7. A klasszikus politikai populizmus Latin-Amerikában

- Anderle Ádám: El populismo, in: Manuel Lucena Salmoral (szerk.): *Historia de Iberoamérica: Historia contemporanea*, Cátedra (Madrid), 1988. 559-609.o.
- Dömény Zsuzsa: *Pártok a latin-amerikai társadalmakban,* MTA Politikai Tudományok Intézete (Budapest) Műhelytanulmányok 2005/2.
- Horváth Gyula: A „klasszikus” politikai populizmus Latin-Amerikában argentin, brazil és mexikói példák alapján = *ActSciSoc* (2012) 36: 11–21.o.
- Ernesto Laclau: *A populista ész*, NoranLibro (Budapest), 2011.

8. Ázsia geopolitikai kérdései a XIX. és a XX. században

- Balogh András: *Bevezetés Délkelet-Ázsia történelmébe*, ELTE Eötvös Kiadó (Budapest), 2016.
- Zbigniew Brzezinski: *A nagy sakktábla - Amerika világelsősége és geostratégiai feladatai*, Európa Kiadó (Budapest), 1999.
- Itty Abraham: *How India Became Territorial: Foreign Policy, Diaspora, Geopolitics*, Stanford University Press, 2014.
- *The Greater Middle East in Global Politics*, szerk.: M. Parvizi Amineh, BRILL (Boston), 2007.
- *Central Eurasia In Global Politics: Conflict, Security And Development*, szerk.: Mehdi Parvizi Amineh – Henk Houweling, BRILL (Boston), 2005.
- Andrew Small: *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, Oxford University Press, 2015.

9. Az állam és a nemzet Ázsiában

- *Civil Society, Globalization and Political Change in Asia: Organizing Between Family and State, Routledge*, szerk.: Robert P. Weller, Routledge (New York), 2006.
- Xiaoqin Guo: *State and Society in China's Democratic Transition: Confucianism, Leninism, and Economic Development*, Routledge (New York), 2003.
- Pradeep P. Barua: *The State at War in South Asia*, University of Nebraska Press (Nebraska), 2005.
- *State, Society and International Relations in Asia*, szerk.:M. Parvizi Amineh, Amsterdam University Press (Amsterdam), 2010.

10. Az európai gyarmatosítás és a dekolonizáció legfontosabb aspektusai

- Salgó László - Balogh András: *A gyarmati rendszer története, 1870-1955*., Kossuth Kiadó (Budapest), 1980.

- Felipe Fernandez-Armesto: *Alternatív világtörténet. Az újkor történet,* Atheneum 2000 – Pannonica (Budapest), 2001.
- David B. Abernethy: *The Dynamics of Global Dominance: European OverseasEmpires, 1415-1980*., Yale University Press, 2000.
- Raymond Betts - Raymond F. Betts: *Decolonization*, Routledge (New York), 2004.
- Jan C. Jansen - Jürgen Osterhammel: *Decolonization: A ShortHistory*, Princeton University Press, 2017.

11. Afrika helye és szerepe a nemzetközi rendszerben a hidegháború idején és a poszt-bipoláris korszakban

- Búr Gábor: *A szubszaharai Afrika története, 1914-1991*., Kossuth (Budapest), 2011.
- David Birmingham: *The Decolonisation of Africa*. UCL Press, 1995. https://worldwidehistoryonline.files.wordpress.com/2017/04/the-decolonization-of-africa.pdf
- Adekeye Adebajo: *The curse of Berlin: Africa after the Cold War,* Hurst& Co., 2010.
- Scarlett Cornelissen – Fantu Cheru - Timothy M. Shaw: *Africa and international relations in the 21st century*, Palgrave Macmillan, 2012.

12. Európa története és a nemzetközi kapcsolatok a két világháború között

a) Majoros István: *Párizs keleti partnereinek katonai ereje a két világháború között*, Auróra, 2010.
b) Horst Möller: *Europa zwischen den Weltkriegen*, De Gruyter Oldenbourg, 1998.
c) Székely Gábor: *Béke és háború. A nemzetközi békeszervezetek története,* Napvilág Kiadó (Budapest), 1998.
d) Székely Gábor: *Hitler – Sztálin – Chamberlain, az elkerülhetetlen II. világháború*, Volos Kiadó, 2019.
e) Heinrich August Winkler: *Németország története a modern korban I-II*. Osiris (Budapest), 2005.

Modernkori Magyarország

(19. század: vizsgatémakörök és szakirodalom)

Általánosan kötelező irodalom

a) Forráskiadványok

Kossuth Lajos összes munkái. I–VII., XI–XV. S. a. r. Barta István, Sinkovics István, Pajkossy Gábor. Bp., 1948–1966, 1989. (Magyarország újabbkori történetének forrásai)
Széchenyi István válogatott művei. I–III. Szerk. Spira György, vál., jegyz., utószó: Gergely András, Sashegyi Oszkár, Spira György. Bp., 1991.
Deák Ferenc: Válogatott politikai írások és beszédek. I–II. Vál., jegyz., utószó: Molnár András, Deák Ágnes. Bp., 2001.
Magyarország története a 19. században. Szöveggyűjtemény. Szerk. Pajkossy Gábor. Bp., 2003, 2006.
Magyarországi pártprogramok 1867–1919. Szerk. Mérei Gyula, Pölöskei Ferenc. Bp., 2003.
Kölcsey Ferenc: Országgyűlési napló. S. a. r. Völgyesi Orsolya. Bp., 2000. (Kölcsey Ferenc minden munkái. Kritikai kiadás)

b) Feldolgozások

Állam, egyház, vallásgyakorlás Magyarországon, 1790-2005. Szerk. Balogh Margit – Gergely Jenő. Bp., História – MTA Törttud. Int. 2005. História Könyvtár. Okmánytárak.
Die Habsburgermonarchie, 1848–1918. I-. Hg. Adam Wandruszka, Peter Urbanitsch. Wien, 1973– [eddig 10 kötet jelent meg, közülük egy választandó]
Egyházak az újkori Magyarországon, 1790-1992. Szerk. Balogh Margit – Gergely Jenő. Bp., História – MTA Törttud. Int. 1996. História Könyvtár. Adattárak.
Magyarország hadtörténete. Főszerk. Hermann Róbert. I. Magyarország a Habsburg-Monarchiában, 1718-1919. Bp., 2015.
Magyarország története tíz kötetben. V. (1790–1848). Főszerk. Mérei Gyula. VI. (1848–1890). Főszerk. Kovács Endre. VII. (1890–1918). Főszerk. Hanák Péter. Bp., 1978–1980.
Béranger, Jean – Kecskeméti Károly: Országgyűlés és parlamenti élet Magyarországon, 1608–1918. Bp., 2008.
Buzinkay Géza: A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. Bp., 2016.
Kaposi Zoltán: Magyarország gazdaságtörténete, 1700–2000. Pécs 2002.
Nagy Lajos, Bónis György: Budapest története a török kiűzésétől a márciusi forradalomig. Bp., 1973. (Budapest története III.);
Spira György, Vörös Károly: Budapest története a márciusi forradalomtól az őszirózsás forradalomig. Bp., 1975. (Budapest története IV.)
Szekfű Gyula: A XIX-ik és XX. század. In: Hóman Bálint, Szekfű Gyula: Magyar történet. V. Hetedik könyv. Bp., 6. kiad. 1936. 143–604.
Takáts József: Modern magyar politikai eszmetörténet. Bp., 2007.

Ajánlott irodalom az egyes tételekhez:

1. A Habsburg Birodalom és Magyarország, 1790 – 1830 (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája) 10-12

Benda Kálmán: Emberbarát vagy hazafi? Tanulmányok a felvilágosodás korának magyarországi történetéből. Bp., 1978.
A magyar jakobinusok iratai. I–III. S. a. r. Benda Kálmán. Bp., 1952–1957. (Magyarország újabbkori történetének forrásai)
József nádor élete és iratai. I–IV. S. a. r. Domanovszky Sándor. Bp., 1925–1944. V. S. a. r. Domanovszky Sándor, Glatz Ferenc. Bp., 1991.
H. Balázs Éva: Berzeviczy Gergely, a reformpolitikus 1763-1795. Bp., 1967.
Sándor Lipót főherceg nádor iratai. 1790–1795. Kiad., bev. Mályusz Elemér. Bp., 1926. (Magyarország újabbkori történetének forrásai)
Kosáry Domokos: Napóleon és Magyarország. Bp., 1977.
Miskolczy Ambrus: A felvilágosodás és a liberalizmus között. Folyamatosság vagy megszakítottság? Egy magyar történészvita anatómiája. Budapest, 2007.
Poór János: Kényszerpályák nemzedéke 1795-1815. Bp., 1988.
Poór János: Adók, katonák, országgyűlések, 1796–1811/12. Bp., 2003.
Vermes Gábor: Kulturális változások sodrában. Magyarország 1711 és 1848 között. Bp.,2011.

2. A reformkor Magyarországon, 1830-1848. (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Andics Erzsébet: Metternich és Magyarország. Bp., 1975. / Andics, Erzsébet: Metternich und die Frage Ungarns. Bp., 1973.
Ballagi Géza: A nemzeti államalkotás kora 1815-1847. Bp., 1897. (A magyar nemzet története. Szerk. Szilágyi Sándor IX.)
Bényei Miklós: A nemzeti és polgári átalakulás felé. Tanulmányok a reformkori magyar művelődés történetéről. Debrecen, 1998.
Csorba László: Széchenyi István. 3., bőv. kiad. Bp., 2010.
Dénes Iván Zoltán: Liberális kihívásra adott konzervatív válasz. Bp., 2008.
Erdmann Gyula: Szabadság és tulajdon. Az 1839-40. évi országgyűlés története. Bp., 2014.
Fenyő István: A centralisták. Egy liberális csoport a reformkori Magyarországon. Bp., 1997.
Gergely András: Széchenyi eszmerendszerének kialakulása. Bp., 1972.
Gergely András: Egy nemzetet az emberiségnek. Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról. Bp., 1987.
Horváth Mihály: Huszonöt év Magyarország történelméből 1823-48. I-III. 3. kiad. Bp., 1886.
Kecskeméti Károly: Magyar liberalizmus 1790-1848. Bp., 2008.
Kosáry Domokos: Kossuth Lajos a reformkorban. Bp., 2002.
Pálmány Béla: A reformkori országgyűlések történeti almanachja. Bp., 2011.
Szabad György: Kossuth irányadása. Bp., 2002.
Tóth Árpád: Önszervező polgárok. A pesti egyesületek társadalomtörténete a reformkorban. Bp., 2005.
Trócsányi Zsolt: Wesselényi Miklós. Bp., 1965.
Varga János: Helyét kereső Magyarország. Politikai eszmék és koncepciók az 1840-es évek elején. Bp., 1982.

3. Forradalom és szabadságharc, 1848-1849. (a polgári átalakulás megalapozása, az önvédelmi háború és a szabadságharc kérdései, a téma historiográfiája)

Egyed Ákos: Erdély 1848-1849. Csíkszereda, 2010.
Erdődy Gábor: „Én csak fáklyatartó voltam." Kossuth Lajos, a magyar polgári forradalom és szabadságharc irányítója (1848-1849) Bp., 2006.
F. Kiss Erzsébet: Az 1848–18-es magyar minisztériumok. Bp., 1987.
Gergely András: 1848-ban hogy is volt? Tanulmányok Magyarország és Közép-Európa 1848-49-es történetéből. Bp., 2001.
Hajnal István: A Batthyány-kormány külpolitikája. Bp., 1957, 2. kiad. Bp., 1987.
Hermann Róbert: 1848–1849. A szabadságharc hadtörténete. Bp., 2001.
Hermann Róbert: Negyvennyolcas történetünk mai állása. Bp., 2011.
Horváth Mihály: Magyarország függetlenségi harcának története 1848-49-ben. I-III. Pest, 1871-1872.
Kosáry Domokos: A Görgey-kérdés története. Bp., 1994.
Szabad György (szerk.): A magyar országgyűlés 1848/49-ben. Bp., 1998.
Urbán Aladár: Gróf Batthyány Lajos miniszterelnöksége, fogsága és halála. Bp., 2007.
Varga János: A jobbágyfelszabadítás kivívása 1848-ban. Bp., 1971.

4. A Bach-rendszertől a kiegyezésig, 1849-1867. (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Berzeviczy Albert: Az abszolutizmus kora Magyarországon 1849–1865. I–IV. Bp., 1922–1937.
A kiegyezés. Szerk. Cieger András. Bp., 2004. (Nemzet és emlékezet)
Deák Ágnes: „Nemzeti egyenjogúsítás" 1849-1860. Bp., 2000.
Németh G. Béla (szerk.): Forradalom után – kiegyezés előtt. A magyar polgárosodás az abszolutizmus korában. Bp., 1988.
Hanák Péter: 1867 – európai térben és időben. Bp., 2001.
Miru György: Teleki László és Kossuth Lajos levelezése emigrációjuk kezdetén. (Debrecen, A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának Közleményei (253) 27., 2005.

Miru György, Szabadság és politikai közösség. Kossuth Lajos politikai alapfogalmai. Bp., 2011.
Somogyi Éva: A birodalmi centralizációtól a dualizmusig. Az osztrák-német liberálisok útja a kiegyezéshez. Bp., 1976.

Szabad György: Forradalom és kiegyezés válaszútján. (1860-61) Bp., 1967.

5. A dualizmus rendszerének megszilárdulása és konszolidált időszaka, 1867-1890. (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Beksics Gusztáv: I. Ferenc József és kora. Bp., 1898. (A magyar nemzet története. Szerk. Szilágyi Sándor. X.)
Cieger András: Gróf Lónyay Menyhért politikai pályája. Bp., 2008.
Cieger András: Politikai korrupció a Monarchia Magyarországán, 1867–1918. Bp., 2011.

Diószegi István: Bismarck és Andrássy. Magyarország a német hatalmi politikában a XIX. század második felében. Bp., 1998.
Gerő András: Az elsöprő kisebbség. Népképviselet a Monarchia Magyarországán. Bp.,1988.
Gratz Gusztáv: A dualizmus kora. Magyarország története 1867-1918. I-II. Bp., 1934. (reprint kiadás is!)
Hanák Péter: A Kert és a Műhely. Bp., 1988., 2., bőv. kiad. 1999.
Katus László: Sokszólamú történelem. – – válogatott tanulmányai és cikkei. Pécs, 2008.
Kozári Monika: A dualista rendszer, 1867–1918. Bp., 2005. (Modern magyar politikai rendszerek)
Kövér György: A tiszaeszlári dráma. Bp., 2011.
Salacz Gábor: Egyház és állam Magyarországon a dualizmus korában 1867-1918. München, 1974.
Somogyi Éva: Kormányzati rendszer a dualista Habsburg Monarchiában. Bp., 1996.

6. A dualizmus válságperiódusa és az I. világháború, 1890-1918. (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Csáky, Moritz: Der Kulturkampf in Ungarn. Die kirchenpolitische Gesetzgebung der Jahre 1894/95. Wien, 1967.
A Szapáry és a Wekerle-kormány minisztertanácsi jegyzőkönyvei., 1890. március 16. – 1895. január 13. Összeáll., bev. Lakos János. Bp., 1999.
Die Protokolle des gemeinsamen Ministerrates der österreichisch-ungarischen Monarchie. Bd. V. (1896–1907). Bearb. Éva Somogyi. Bp., 1991.
Deák István: Volt egyszer egy tisztikar. A Habsburg-monarchia katonatisztjeinek társadalmi és politikai története 1848-1918. Bp., 1993.
Salacz Gábor: Egyház és állam Magyarországon a dualizmus korában 1867-1918. München, 1974.
Pölöskei Ferenc: A magyar parlamentarizmus a századfordulón. Politikusok és intézmények. Bp., 2001.
Szabó Miklós: Az újkonzervativizmus és a jobboldali radikalizmus története, 1867-1918. Bp., 2003.
Vermes Gábor: Tisza István. Bp., 1994.
Az első világháború. Szerk. Szabó Dániel. Bp., 2009. (Nemzet és emlékezet)
Bihari Péter: Lövészárkok a hátországban. Középosztály, zsidókérdés, antiszemitizmus az első világháború Magyarországán. Bp., 2008.
Hajdu Tibor, Pollmann Ferenc: A régi Magyarország utolsó háborúja, 1914–1918. Bp., 2014.

(20. század: vizsgatémakörök és szakirodalom)

<u>Általánosan kötelező irodalom</u>

a) Forráskiadványok

A magyar állam és a nemzetiségek. A magyarországi nemzetiségi kérdés történetének jogforrásai 1848–1993. Főszerk.: Balogh Sándor, Válogatta és a jegyzeteket készítette: Kardos József –Sipos Levente –Pritz Pál –Föglein Gizella. Bp., Napvilág Kiadó, 2002.

Borhi László: Magyar–amerikai kapcsolatok, 1945–1989. Bp., MTA Történettudományi Intézet, 2009.

Földes György: Kádár János külpolitikája és nemzetközi tárgyalásai, 1956–1988. II. Bp., Napvilág, 2015.

Magyar történeti dokumentumok 1944–2000. Szerk.: Izsák Lajos – Nagy József.Bp.Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.

Magyarországi pártprogramok 1919–1944. Szerk.: Gergely Jenő – Glatz Ferenc – Pölöskei Ferenc. Bp., ELTE – Eötvös Kiadó, 2003.

Magyarországi pártprogramok 1944–1988. Szerk.: Balogh Sándor–Izsák Lajos. Bp., ELTE – Eötvös Kiadó, 2004.

Magyar–szovjet gazdasági kapcsolatok, 1948–1973. Dokumentumok. Szerk.: Fiziker Róbert Bp., Magyar Nemzeti Levéltár, 2017.

Zárt, bizalmas, számozott. Tájékoztatáspolitika és cenzúra, 1956–1963. Dokumentumok. Szerk.: Cseh Gergő Bendegúz, Kalmár Melinda, Pór Edit. Bp., Osiris, 1999.

Zárt, bizalmas, számozott. Irodalom-, sajtó- és tájékoztatáspolitika, 1962–1979. Dokumentumok. Szerk.: Cseh Gergő Bendegúz. Bp., Osiris, 2004

b) Feldolgozások

A magyar agrártársadalom a jobbágyság felszabadításától napjainkig. Szerk.: Gunst Péter.Bp., Napvilág Kiadó, 1998.

Állam, egyház, vallásgyakorlás Magyarországon, 1790-2005. Szerk. Balogh Margit – Gergely Jenő. Bp., História – MTA Törttud. Int. 2005. História Könyvtár. Okmánytárak.

Baráth Magdolna:A Kreml árnyékában. Tanulmányok Magyarország és a Szovjetunió kapcsolatainak történetéhez, 1944–1990. Bp., Gondolat, 2014.

Békés Csaba: Európából Európába. Magyarország konfliktusok keresztüzében, 1945–1990. Bp., Gondolat, 2004

Bottoni Stefano: A várva várt Nyugat. Kelet-Európa története 1944-től napjainkig. Bp. MTA BTK Törttud. Int., 2014

Buzinkay Géza: A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. Bp., 2016.

Egyházak az újkori Magyarországon, 1790-1992. Szerk. Balogh Margit – Gergely Jenő. Bp., História – MTA Törttud. Int. 1996. História Könyvtár. Adattárak.

Fülöp Mihály – Sipos Péter: Magyarország külpolitikája a XX. században. Bp., Aula, 1998.

Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Bp., Osiris, 1998. 169–356. o. (Az újabb kiadásokban: a Gyáni Gábor által írt fejezetek.)

Házastárs? Vetélytárs? Munkatárs? Szerk.: Palasik Mária – Sipos Balázs, Bp., Napvilág, 2005.

Izsák Lajos: Rendszerváltástól rendszerváltásig, 1944–1990. Bp., Kulturtrade, 1998.

Honvári János: XX. századi magyar gazdaságtörténet. Bp., Aula, 2006.

Magyar külpolitikai gondolkodás a XX. században. Szerk.: Pritz Pál. Bp., Magyar Történelmi Társulat, 2006.

Mindennapok Rákosi és Kádár korában. Új utak a szocialista korszak kutatásában. Szerk.: Horváth Sándor. Bp., Nyitott Könyvműhely, 2008.

Parlamenti választások Magyarországon 1920-2010. (Szerk.): Földes György-Hubai László. Bp., Napvilág, 2010.

Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp., Osiris, 1998. (És újabb kiadások.) 110–555.

Takáts József: Modern magyar politikai eszmetörténet. Bp., 2007.

Ungvárszki Ágnes: Gazdaságpolitikai ciklusok Magyarországon (1948–1988). Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1989.

Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Bp., Osiris, 2001.

Vida István (főszerk.): Magyarországi politikai pártok lexikona, 1846-2010. Bp., Gondolat Kiadói Kör, 2011.

Zeidler Miklós: A labdaháztól a Népstadionig. Sportélet Pesten és Budán a 18–20. században. Tanulmányok. Pozsony, Kalligram, 2012.

<u>Ajánlott irodalom az egyes tételekhez:</u>

7. Magyarország története 1919 és 1931 között (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Ablonczy Balázs: Teleki Pál. Bp., Osiris, 2005.

Berend T. Iván, Ránki György: Gazdaság és társadalom. Tanulmányok hazánk és Kelet-Európa XIX–XX. századi történetéről. Bp., Magvető, 1974.

Egry Gábor: Etnicitás, identitás, politika. Magyar kisebbségek nacionalizmus és regionalizmus között Romániában és Csehszlovákiában 1918–1944. Bp., Napvilág, 2015.

Gergely Jenő: A katolikus egyház története Magyarországon, 1919–1945. 2., jav. kiad, Bp., Pannonica Kiadó, 1999.

Gergely Jenő: A katolikus egyházi elit Magyarországon 1919–1944. Bp., ELTE Szociológiai Intézet, 1992.

Gergely Jenő: Gömbös Gyula. Politikai pályakép. Bp., Vince Kiadó, 2001.

Gyáni Gábor (szerk.): Magyarország társadalomtörténete II. 1920–1944. Szöveggyűjtemény. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Gyáni Gábor: Bérkaszárnya és nyomortelep. A budapesti munkáslakás múltja. Bp., Magvető, 1992.

Hajdu Tibor: Ki volt Károlyi Mihály? Bp., Napvilág, 2012.

Ignácz Károly: A választói magatartás történeti irodalmáról (Magyarország, 1920–1947). *Múltunk,* 2006/1. 90–98.

Juhász Gyula: Magyarország külpolitikája, 1919-1945. 3. átd. kiad Bp., Kossuth, 1988.

Kardos József: A szent korona és a szent korona-eszme története. Bp., Ikva, 1992.

Kósa László: A polgári társadalom korának művelődése. 2. 1920–1948. A hétköznapi élet kultúrája. = Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris Kiadó, 1998. 398–427.

Laczkó Miklós: Sziget és külvilág. Válogatott tanulmányok. Bp., MTA TTI, 1996.

Molnár Judit (szerk..): Jogfosztás – 90 éve. Tanulmányok a numerus clausus ról. Bp., Nonprofit Társadalomkutató Egyesület, 2011. 7–77., 135–164., 181–230.

Papp Barbara, Sipos Balázs: Modern diplomás nő a Horthy-korban. Bp., Napvilág, 2017.

Papp István: A magyar népi mozgalom története, 1920–1990. Bp., Jaffa, 2012.

Pritz Pál (szerk.): Iratok a magyar külügyi szolgálat történetéhez 1918–1945. Akadémiai Kiadó 1994.

Pritz Pál: Magyar diplomácia a két háború között. Tanulmányok. Bp., Magyar Történelmi Társulat, 1995.

Püski Levente: A Horthy-korszak parlamentje. Bp., Országgyűlés Hivatala, 2015.

Romsics Ignác: A Horthy-korszak. Bp., Helikon, 2017.

Romsics Ignác: A trianoni békeszerződés. Bp., Osiris, 2007.

Romsics Ignác: Bethlen István. Politikai életrajz. Bp., Magyar Közlöny, 2013

Sakmyster, Thomas: Admirális fehér lovon. Horthy Miklós, 1918–1944. Bp., Helikon, 2001.

Salamon Konrád: A harmadik út kísérlete. Bp., Eötvös József Könyvkiadó, 1989.

Salamon Konrád: Az őszirózsás forradalomról és az első köztársaságról. Harag és elfogultság nélkül. Bp., Éghajlat, 2012.

Sipos Balázs: Sajtó és hatalom a Horthy-korszakban. Bp., Argumentum, 2011.

Sipos Péter: Horthytól Rákosiig. Írások Magyarország 20. századi történetéből. Bp., Napvilág, 2017. 3–24., 55–99.

Szegedy-Maszák Mihály: A polgári társadalom korának művelődése. 2. 1920–1948. Szellemi élet = Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris Kiadó, 1998. 428–459.

Tilkovszky Lóránt: Nemzetiségi politika Magyarországon a 20. században. Debrecen, Csokonai, 1998.

Turbucz Dávid: A Horthy-kultusz, 1919–1944. Bp., MTA Bölcsészettudományi Kutatóközp., 2016.

Vonyó József: Gömbös Gyula, Bp., Napvilág, 2014.

Zeidler Miklós: A revíziós gondolat. Pozsony, Kalligram, 2009.

Trianon. Szerk. Zeidler Miklós. Bp., Osiris, 2., bőv. kiadás, Bp., Osiris, 2008.

8. Magyarország az 1930-as években (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Ablonczy Balázs: Teleki Pál. Bp., Osiris, 2005.

Berend T. Iván, Ránki György: Gazdaság és társadalom. Tanulmányok hazánk és Kelet-Európa XIX-XX. századi történetéről. Bp., Magvető, 1974.

Egry Gábor: Etnicitás, identitás, politika. Magyar kisebbségek nacionalizmus és regionalizmus között Romániában és Csehszlovákiában 1918–1944. Bp., Napvilág, 2015.

Gergely Jenő: A katolikus egyház története Magyarországon, 1919–1945. 2., jav. kiad, Bp., Pannonica Kiadó, 1999.

Gergely Jenő: A katolikus egyházi elit Magyarországon 1919–1944. Bp., ELTE Szociológiai Intézet, 1992.

Gergely Jenő: Gömbös Gyula. Politikai pályakép. Bp., Vince Kiadó, 2001.

Gyáni Gábor (szerk.): Magyarország társadalomtörténete II. 1920–1944. Szöveggyűjtemény. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Gyáni Gábor: Bérkaszárnya és nyomortelep. A budapesti munkáslakás múltja. Bp., Magvető, 1992.

Ignácz Károly: A választói magatartás történeti irodalmáról (Magyarország, 1920–1947). *Múltunk,* 2006/1. 90–98.

Juhász Gyula: Magyarország külpolitikája, 1919-1945. 3. átd. kiad Bp., Kossuth, 1988.

Kardos József: A szent korona és a szent korona-eszme története. Bp., Ikva, 1992.

Kósa László: A polgári társadalom korának művelődése. 2. 1920–1948. A hétköznapi élet kultúrája. = Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris Kiadó, 1998. 398–427.

Ormos Mária: A gazdasági világválság magyar visszhangja, 1929–1936. Bp., Eötvös University Press–PolgART, 2004.

Papp Barbara, Sipos Balázs: Modern diplomás nő a Horthy-korban. Bp., Napvilág, 2017.

Papp István: A magyar népi mozgalom története, 1920–1990. Bp., Jaffa, 2012.

Pritz Pál (szerk.): Iratok a magyar külügyi szolgálat történetéhez 1918–1945. Akadémiai Kiadó 1994.

Pritz Pál: Magyar diplomácia a két háború között. Tanulmányok. Bp., Magyar Történelmi Társulat, 1995.

Püski Levente: A Horthy-korszak parlamentje. Bp., Országgyűlés Hivatala, 2015.

Ránki György: A Harmadik Birodalom árnyékában. Bp., Magvető, 1988.

Romsics Ignác: A Horthy-korszak. Bp., Helikon, 2017.

Romsics Ignác: Bethlen István. Politikai életrajz. Bp., Magyar Közlöny, 2013

Sakmyster, Thomas: Admirális fehér lovon. Horthy Miklós, 1918–1944. Bp., Helikon, 2001.

Salamon Konrád: A harmadik út kísérlete. Bp., Eötvös József Könyvkiadó, 1989.

Sallai Gergely: Az első bécsi döntés. Bp., Osiris, 2002.

Sipos Balázs: Sajtó és hatalom a Horthy-korszakban. Bp., Argumentum, 2011.

Sipos Péter: Horthytól Rákosiig. Írások Magyarország 20. századi történetéből. Bp., Napvilág, 2017. 3–24., 55–99.

Szegedy-Maszák Mihály: A polgári társadalom korának művelődése. 2. 1920–1948. Szellemi élet = Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris Kiadó, 1998. 428–459.

Tilkovszky Lóránt: Nemzetiségi politika Magyarországon a 20. században. Debrecen, Csokonai, 1998.

Turbucz Dávid: A Horthy-kultusz, 1919–1944. Bp., MTA Bölcsészettudományi Kutatóközp., 2016.

Vonyó József: Gömbös Gyula, Bp., Napvilág, 2014.

Zeidler Miklós: A revíziós gondolat. Pozsony, Kalligram, 2009.

9. Magyarország a második világháborúban (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Berend T. Iván, Ránki György: Gazdaság és társadalom. Tanulmányok hazánk és Kelet-Európa XIX-XX. századi történetéről. Bp., Magvető, 1974.

Braham, Randolph L.: A népirtás politikája. A holocaust Magyarországon. 3. bőv. és átd. kiad. Bp., Park, 2015.

Gergely Jenő: A katolikus egyház története Magyarországon, 1919-1945. 2., jav. kiad, Bp., Pannonica Kiadó, 1999.

Gergely Jenő: A katolikus egyházi elit Magyarországon 1919–1944. Bp., ELTE Szociológiai Intézet, 1992.

Hamp Gábor, Horányi Özséb, Rábai László (szerk.): Magyar megfontolások a Soáról. Bp., Pannonhalma, Balassi – Magyar Pax Romana Fórum, Pannonhalmi Főapátság, 1999. 83–133.

Huhák Heléna, Szécsényi András és Szívós Erika (szerk.): Kismama sárga csillaggal : egy fiatalasszony naplója a német megszállástól 1945 júliusáig. Bp., Jaffa, 2015.

Joó András: Kállay Miklós külpolitikája. Magyarország és a háborús diplomácia 1942–1944. Bp., Napvilág, 2008.

Juhász Gyula: Magyarország külpolitikája, 1919-1945. 3. átd. kiad Bp., Kossuth, 1988.

Kósa László: A polgári társadalom korának művelődése. 2. 1920–1948. A hétköznapi élet kultúrája. = Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris Kiadó, 1998. 398–427.

Molnár Judit, Karsai László: A magyar Quisling-kormány. Sztójay Döme és társai a népbíróság előtt, Bp., 1956-os Intézet, 2004.

Papp István: A magyar népi mozgalom története, 1920–1990. Bp., Jaffa, 2012.

Pritz Pál (szerk.): Iratok a magyar külügyi szolgálat történetéhez 1918–1945. Akadémiai Kiadó 1994.

Püski Levente: A Horthy-korszak parlamentje. Bp., Országgyűlés Hivatala, 2015.

Sakmyster, Thomas: Admirális fehér lovon. Horthy Miklós, 1918–1944. Bp., Helikon, 2001.

Sipos Balázs: Sajtó és hatalom a Horthy-korszakban. Bp., Argumentum, 2011.

Szegedy-Maszák Mihály: A polgári társadalom korának művelődése. 2. 1920–1948. Szellemi élet = Kósa László (szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris Kiadó, 1998. 428–459.

Tilkovszky Lóránt: Nemzetiségi politika Magyarországon a 20. században. Debrecen, Csokonai, 1998.

Turbucz Dávid: A Horthy-kultusz, 1919–1944. Bp., MTA Bölcsészettudományi Kutatóközp., 2016.

10. Magyarország története 1945 és 1949 között (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

A fordulat évei, 1947–1949. Politika, képzőművészet, építészet. Szerk.: Standeisky Éva–Kozák Gyula – Pataki Gábor – Rainer M. János. Bp., 1956-os Intézet, 1998.

A magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság jegyzőkönyvei. Szerk.:Feitl István.Bp., Napvilág, 2003.

Fordulat a világban és Magyarországon. Szerk.:Feitl István –Izsák Lajos–Székely Gábor. Bp., Napvilág, 2000.

Föglein Gizella: Államforma ás államfői jogkör Magyarországon 1944–1949. Bp. Osiris, 2001.

Földet, köztársaságot, állami iskolát. Viták a magyar parlamentben, 1944–1948. Szerk.: Balogh Sándor. Bp., Gondolat, 1980.

Izsák Lajos: Polgári ellenzéki pártok Magyarországon, 1944–1949. Bp., Kossuth, 1983.

Moszkvának jelentjük...Titkos dokumentumok 1944–1948. Szerk.: Izsák Lajos–Kun Miklós. Bp., Századvég Kiadó, 1994.

Pártközi értekezletek, 1944–1948. Szerk.: Horváth Julianna – Szabó Éva –Szűcs László –Zalai Katalin. Bp., Napvilág Kiadó, 2003.

11. Magyarország története a Rákosi-rendszerben (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Baráth Magdolna: Szovjet nagyköveti iratok Magyarországról, 1953–1956. Kiszeljov és Andropov titkos jelentései.Bp., Napvilág, 2002.

Borhi László: A vasfüggöny mögött. Magyarország nagyhatalmi erőtérben, 1945–1968. Bp., Ister, 2000.

Germuska Pál: Indusztria bűvöletében. Bp., 1956-os Intézet, 2004.

Gyarmati György: A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945-1956. Bp., ÁBTL-Rubicon, 2011.

Gyarmati György (szerk.)Államvédelem a Rákosi-korszakban. Bp., Történeti Hivatal,

Horváth Sándor: A kapu és a határ: mindennapi Sztálinváros. Bp., MTA Történettudományi intézet, 2004.

Munkások Magyarországon, 1948–1956. Szerk. Belényi Gyula. Bp., Napvilág, 2000.

Nehéz esztendők krónikája, 1949-1953. Dokumentumok. Szerk.: Balogh Sándor. Bp., Gondolat, 1986.

Pünkösti Árpád: Rákosi a csúcson, 1948–1953. Bp., Magyar Könyvklub, 1996.

Rainer M. János: Nagy Imre. (2. javított, bőv. kiadás) Bp., Nagy Imre Ház, 2016.

A „Jelcin dosszié". Szovjet dokumentumok 1956-ról. Bp., Századvég Kiadó – 1956-os Intézet, 1993.

1956 a sajtó tükrében. 1956. október 22. – november 5. Szerk. Izsák Lajos, Szabó József. Bp. 1989.

A vidék forradalma, 1956. 1-2.Szerk. Szakolczai Attila, Bp. 1956-os Intézet–2003.,2006.

12. Magyarország története a Kádár-rendszerben (politika, társadalom, gazdaság és művelődés, a téma historiográfiája)

Baráth Magdolna: Szovjet diplomáciai jelentések Magyarországról a Hruscsov korszakban. Bp., Napvilág, 2012.

Földes György: Kádár János külpolitikája és nemzetközi tárgyalásai, 1956-1988. I. Bp., Napvilág, 2015.

Gorbacsov tárgyalásai magyar vezetőkkel. Szerk. Baráth Magdolna, Rainer M. János. Bp., 1956-os Intézet, 2000.

"Hatvanas évek" Magyarországon. Tanulmányok. Szerk.: Rainer M. János Bp., 1956-os Intézet, 2004.

Huszár Tibor: Kádár János politikai életrajza, II. 1957–1989. Bp., Szabad Tér–Kossuth, 2001.

Rainer M. János: Bevezetés a kádárizmusba. Bp., 1956-os Intézet – L' Harmattan, 2011.

Révész Béla: A titkosszolgálatok a politikában és a politológiában. Szeged, Szegedi Tudományegyetem, 2007.

Tabajdi Gábor– Ungváry Krisztián: Elhallgatott múlt. A pártállam és a belügy. A politikai rendőrség működése Magyarországon, 1956-1990. Bp., Corvina–1956-os Intézet, 2008.

Tőkés Rudolf: A kialkudott forradalom. (Gazdasági reform, társadalmi átalakulás és politikai hatalomutódlás 1957–1990.) Bp., Kossuth Könyvkiadó, 1998.

Varga Zsuzsanna: Az agrárlobbi tündöklése és bukása az államszocializmus időszakában. Bp., Gondolat, 2013.

Kelet-európai történelem

1. Kelet-Európa és a világrendszer. A Nyugat-Európa-centrikus történetfelfogás: utolérés vagy leszakadás. A világrendszer és régiói. A félperiféria elmélete és Kelet-Európa: a régió elhelyezkedése a világrendszerben.

Irodalomjegyzék[1]:

- Arrighi, Giovanni: A fejlődés illúziója: A félperiféria koncepciójának megújítása, Eszmélet 26. évf. 103. (2014. ősz) 159-192.
- Wallerstein, Immanuel: A modern világgazdasági rendszer kialakulása. Gondolat, Budapest, 1983.
- Wallerstein, Immanuel: Bevezetés a világrendszer-elméletbe. Budapest, L'Harmattan-Eszmélet Alapítvány, 2010.

2. A „kelet-európai elkanyarodás" elmélete. Viták a történettudomány és a politika határmezsgyéjén.

Irodalomjegyzék:

- Gunst Péter: Kelet-Európa gazdasági-társadalmi fejlődésének néhány kérdése. In: Ring Éva (szerk.) Helyünk Európában. Nézetek és koncepciók a 20. századi Magyarországon. II. kötet. Magvető Kiadó, Budapest, 1986. 378-400.
- Krausz Tamás: A magyar történetírás és a marxizmus - Megjegyzések a "kelet-európaiság" problémájához, Eszmélet 24.évf. 94. 182-244.
- Pach Zsigmond Pál: A nyugat-európai és magyarországi agrárfejlődés a XV-XVII. században. Budapest, 1963, Kossuth.

3. Államformák, politikai berendezkedések a kelet-közép-európai és kelet-európai országokban a középkortól 1918-1919-ig („feudális alkotmányok" és polgári alaptörvények a térségben)

Irodalomjegyzék:

[1]Az irodalomjegyzék – minden tételnél – csak a legfontosabb alapirodalmat tartalmazza. Ezek mellett további 3-5 mű ismerete is szükséges.

- Makkai László: Feudalizmus és az eredeti jellegzetességek Európában. In: Ring Éva (szerk.) Helyünk Európában, Nézetek és koncepciók a 20. századi Magyarországon, II. kötet. Magvető Kiadó, Budapest, 1986. 447-477.
- Ring Éva: „Lengyelországot az anarchia tartja fenn?" Eötvös Kiadó, Budapest, 2001.
- Ring Éva: Oroszország és az állami modernizáció különböző típusai Kelet-Közép-Európában. In: Krausz Tamás (szerk.) Kelet-Európa: történelem és sorsközösség. Palotás Emil 70. születésnapjára. ELTE Kelet-Európa Története Tanszék. Budapest, 2006. 226-238.
- Somogyi Éva: Hagyomány és átalakulás. Állam és bürokrácia a dualista Habsburg Monarchiában. L'Harmattan, Budapest, 2006.

4. A kelet-európai történelmi fejlődés gazdasági és társadalmi sajátosságai a 19-20. században.

Irodalomjegyzék:

- Berend T.Iván – Ránki György: Közép-Kelet-Európa gazdasági fejődése a 19-20. században. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1976.
- Komlos, John: Az Osztrák-Magyar Monarchia mint közös piac. Ausztria-Magyarország gazdasági fejlődése a tizenkilencedik században. Maecenas, Budapest, 1990.
- Tomka Béla: Európa társadalomtörténete a 20. században, Osiris, Budapest, 2009.

5. A kelet-európai történelmi régió alrégiókra való bomlásának bemutatása

Irodalomjegyzék:

- Niederhauser Emil: Kelet-Európa története, MTA Történettudományi Intézet, História könyvtár-Monográfiák 16., Budapest. 2001.
- Szűcs Jenő: Vázlat Európa három történeti régiójáról. Történelmi Szemle 24.évf. 3.sz. 313-357.
- Sashalmi Endre (szerk.) „Kelet-Európa" és a „Balkán", 1000-1800. Intellektuális vagy valós történeti régiók? PTE, Pécs, 2007.

6. A nemzetállamok létrejötte Kelet-Európában. Az „államnemzet” és a „kultúrnemzet” dualitása. Az állam-egyház viszony alakulása az új- és jelenkorban.

Irodalomjegyzék:

- Gellner, Ernest: A nemzetek és a nacionalizmus, Napvilág, Budapest, 2009.
- Hobsbawm, Eric: A nacionalizmus kétszáz éve. Maecenas, Budapest,1997.
- Niederhauser Emil: A nemzeti megújulási mozgalmak Kelet-Európában. Akadémiai, Budapest, 1977.
- Ring Éva: Államnemzet és kultúrnemzet válaszútján, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2004.

7. A nacionalizmus meghatározásai, fogalma. A nacionalizmus társadalmi tartalma, ideológiái az új- és jelenkori Kelet-Európában.

Irodalomjegyzék:

- Juhász József – Krausz Tamás (szerk.): Az új nemzetállamok és az etnikai tisztogatások Kelet-Európában 1989 után. Budapest, L’Harmattan – ELTE Kelet-Európa Története Tanszék, 2009.
- Juhász József: Föderalizmus és nemzeti kérdés. Gondolat, Budapest 2010.
- Niederhauser Emil: A nemzetek születése Kelet-Európában. Kossuth, 1976.
- Romsics Ignác: Nemzet, nemzetiség és állam Kelet-Közép és Délkelet-Európában a 19. és 20. században. Napvilág, Budapest, 1998.

8. A kelet-európai politikai rendszerek a két világháború között.

Irodalomjegyzék:

- Bibó István: A kelet-európai kisállamok nyomorúsága, Bibó István munkái - Centenáriumi sorozat 5. Argumentum-Bibó István Szellemi Műhely, Budapest, 2011.
- Hajdu Tibor: Közép-Európa forradalma 1917-1921. Gondolat, Budapest, 1989.
- Jelavich, Barbara: A Balkán története. Osiris-2000, 1996.

- Palotás Emil: Kelet-Európa története a 20. század első felében. Budapest, Osiris, 2003.

9. A holokauszt története, különös tekintettel Kelet-Európára. A háború utáni következmények a világpolitikában.

Irodalomjegyzék:

- Krausz Tamás: Antiszemitizmus, holokauszt, államszocializmus. Budapest, 2004, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Karsai László: Holokauszt. Pannonica, Budapest, 2001.
- Rostoványi Zsolt: Együttélésre ítélve. Zsidók és palesztinok küzdelme a Szentföldért. Corvina kiadó. 2006

10. A második világháború és következményei a térségben. A nemzetközi erőviszonyok átrendeződése, a hidegháború és az enyhülés kelet-európai aspektusai.

Irodalomjegyzék:

- Feitl István – Földes György (szerk.): 1945 a világtörténelemben. Napvilág, Budapest, 2005.
- Gaddis, John Lewis: Most már tudjuk. A hidegháború történetének újraértékelése. Európa, Budapest 2001.
- Ránki György: A második világháború története. Gondolat, Budapest 1982.

11. Az államszocializmus korszaka. Fogalmak, elméletek az államszocializmus értelmezéséről. Az államkapitalizmus-vita.

Irodalomjegyzék:

- Kenéz Péter: A Szovjetunió története – A kezdetektől az összeomlásig. Akkord, Budapest, 2008.
- Krausz Tamás – Bartha Eszter (szerk.) 1968: Kelet-Európa és a világ. L'Harmattan Kiadó–ELTE BTK Kelet-Európa Története Tanszék, Budapest, 2009.

- Krausz Tamás – Szigeti Péter (szerk.): Államszocializmus. Értelmezések-viták-tanulságok, L'Harmattan – Eszmélet Alapítvány, Budapest, 2007.
- Tanulmányok a szocializmus történetéből. Múltunk, 46. évf. (2001), 2-3. szám.

12. A történetírás Kelet-Európában – A történetírás Kelet-Európáról

Irodalomjegyzék:

- Bartha Eszter: Az egzotikus „másik”?: Kelet-Európa fogalmak a jelenkori magyar historiográfiában In: Juhász József (szerk.): Kelet-európai sorsfordulók: Tanulmányok a 80 éves Palotás Emil tiszteletére. L'Harmattan; ELTE BTK Kelet-Európa Története Tanszék, Budapest, 2016. 341-349.
- Krausz Tamás: Vitás kérdések a Szovjetunió és Kelet-Európa XX. századi történetében. Ruszisztikai könyvek. XXXIII. Russica Pannonicana, Budapest, 2011.
- Niederhauser Emil: A történetírás története Kelet-Európában. História könyvtár – Monográfiák 6. MTA Történettudományi Intézet, Budapest, 1995.

ATELIER Interdiszciplináris történeti Doktori Program

1. félév: *Historiográfia*

1) Történetelmélet és történeti módszer az Annales iskolában

Benda Gyula – Szekeres András (szerk.): *Az Annales. A gazdaság-, társadalom- és művelődéstörténet francia változata.* L'Harmattan – Atelier, Budapest, 2007. 33–73 (Simiand); 137–154 (Febvre); 163–192 (Braudel); 251–275(Chaunu); 301–316 (Furet); 419–430 (Le Goff); 517–538 (Le Goff); 539–554 (Burguière); 555–576 (Revel); 581–592 (Kritikai fordulat).

Czoch Gábor – Sonkoly Gábor (szerk.): *Társadalomtörténet másképp. A francia társadalomtörténet új útjai a kilencvenes években.* Csokonai, Debrecen, é.n. 9–23 (Bevezető); 33–50 (Lepetit); 51–70 (Revel).

Bloch, Marc: *A történész mestersége. Történelemelméleti írások.* Osiris, Budapest, 1996.

Chartier, Roger: A világ mint reprezentáció. In: Kisantal Tamás (szerk.): *Narratívák 8. Elbeszélés, kultúra, történelem.* Kijárat, Budapest, 2009. 35–54.

Nora, Pierre: Emlékezet és történelem között. A helyek problematikája. In: Uő: *Emlékezet és történelem között. Válogatott tanulmányok.* Napvilág, Budapest, 2010. 13–33.

Burguière, André: Nemzeti örökség, emlékezet, történelem. In: Erdősi Péter–Klement Judit (szerk.): *Vis-à-vis. Tanulmányok az Atelier fennállásának 25. évfordulójára.* Atelier–Korall, Budapest, 2015. 145–165.

2) A modern történetírás problémái. Az alapok.

Koselleck, Reinhardt: *Elmúlt jövő. A történeti idő szemantikája.* Atlantisz, Budapest, 2003. 9–73.

Ranke, Leopold von: Az újabbkori történelem szakaszairól. In: Kisantal Tamás – Gyurgyák János (szerk.): *Történetelmélet.* II. Osiris, Budapest, 2006. 1043–1049.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich: *Előadások a világtörténelem filozófiájáról* (Bevezetés; A világtörténelemnek az ész szempontjából való szemlélete). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979. 13–33.

Nietzsche, Friedrich: A történelem hasznáról és káráról. In: *Korszerűtlen elmélkedések.* Atlantisz, Budapest, 2004. 95–177.

Nora, Pierre: Lavisse Franciaország-története – *Pietas erga patriam.* In: Uő: *Emlékezet és történelem között.* Napvilág, Budapest, 2009. 106–151.

Beard, Charles A.: Ama nemes álom In: Kisantal Tamás – Gyurgyák János (szerk.): *Történetelmélet.* II. Osiris, Budapest, 2006. 1087–1099.

Noiriel, Gérard: *A történetírás „válsága". Elméletek, irányzatok és viták a történelemről tudománnyá válásától napjainkig.* Napvilág, Budapest, 2001. 11–22.

3) A modern történetírás problémái. Irányzatok és módszerek.

Csáky Móric: *Az operett ideológiája és a bécsi modernség. Kultúrtörténeti tanulmány az osztrák identitásról.* Európa, Budapest, 1999. 5–9; 196–233.

Kisantal Tamás – Szeberényi Gábor: A történetírás nyelvi fordulata. In: Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Osiris, Budapest, 2006. 413–442.

de Certeau, Michel: A történeti művelet. In: Benda Gyula – Szekeres András (szerk.): *Az Annales. A gazdaság-, társadalom- és művelődéstörténet francia változata.* L'Harmattan – Atelier, Budapest, 2007. 463–512.

Bourdieu, Pierre: Az identitás és a reprezentáció. A régió fogalmának kritikai elemzéséhez. *Szociológiai Figyelő* 1985. 1–2. sz. 7–22.

Koselleck, Reinhart: Az aszimmetrikus ellenfogalmak történeti-politikai szemantikája. In: Uő: *Elmúlt jövő. A történeti idők szemantikája.* Atlantisz, Budapest, 2003. 241–249.

Szijártó István: *A történész mikroszkópja. A mikrotörténelem elmélete és gyakorlata.* L'Harmattan, Budapest, 2014. 11–56.

2. félév: *Antropológia – Szociológia – Társadalomtörténet*

4) A társadalmi helyzet meghatározásának antropológiai megközelítései

Geertz, Clifford: „A benszülöttek szemszögéből": Az antropológiai megértés természetéről. In: Uő: *Az értelmezés hatalma. Antropológiai írások.* Osiris, Budapest, 1994. 227–245.

Kóczé Angéla: A rasszista tekintet és beszédmód által konstruált roma férfi és női testek a médiában. *Apertúra* 2014. nyár–ősz

Lajos Veronika: Egy moldvai csángó terep női szemmel. A feminista kritika és a szociokulturális antropológia találkozásai. In: Frauhammer Krisztina – Pajor Katalin (szerk.): *Emlékek, szövegek, történetek. Női folklór szövegek.* Magyar Néprajzi Társaság, Budapest, 2019. 351–371.

Niedermüller Péter: Az antropológia metamorfózisai: perspektívák a (késő) modern társadalom kutatásában. *Tabula* 2005. 1. sz. 3–17.

Régi Tamás: A turizmus és társadalmi változás kapcsolatának néhány antropológiai és szociológiai értelmezése. In: Régi Tamás – Rátz Tamara – Michalkó Gábor (szerk.): *Turizmus és transzformáció.* Kodolányi János Főiskola, Orosháza – Budapest, 2017. 11–28.

Rosaldo, Renato: Imperialist Nostalgia. *Representations* No. 26. Special Issue: *Memory and Counter-Memory.* 1989. Spring, 107–122.

Szakolczai Árpád: Marginalitás és liminalitás: státuszon kívüli helyzetek és átértékelésük. *Regio* 2015. 2. sz. 6–30.

5) A társadalmi helyzet megragadásának szociológiai megközelítései

Beck, Ulrich: Túl renden és osztályon? Társadalmi egyenlőtlenségek, társadalmi individualizációs folyamatok és az új társadalmi alakulatok, identitások keletkezése. In: Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei.* Új Mandátum, Budapest, 1997. 418–458.

Bourdieu, Pierre: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei.* Új Mandátum Kiadó, Budapest, 1997. 156–177.

Collins, Randall: A piac lezárása és a hivatások konfliktuselmélete. *Replika* 2021. 119–120. sz. 37–54.

Davis, Kingsley – Moore, Wilbert E.: A rétegződés néhány elve. In: Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok.* Új Mandátum, Budapest, 1997. 10–23.

Hannes, Siegrist: Professzionális autonómia a modern társadalomban, tudományban és kultúrában. *Replika* 2021. 119–120. sz. 17–36.

Tumin, Melvin M.: A rétegződés néhány elve: Kritikai elemzés. In: Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok.* Új Mandátum, Budapest, 1997. 49–62.

Weber, Max: Rendek és osztályok. In: Uő: *Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai.* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987. 303–308.

6) A magyar társadalom fejlődésének főbb kérdései a 19. és 20. században

Andorka Rudolf: A társadalmi mobilitás változásai 1973-tól 1992-ig. *Statisztikai Szemle* 1995. 2. sz. 101–120.

Erdei Ferenc: A magyar társadalom a két háború között. In: Uő: *A magyar társadalomról.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980. (293–)301–345.

Ferge Zsuzsa: A szocialista társadalmi struktúra dinamikája. In Uő: *Társadalompolitikai tanulmányok.* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973. 9–39.

Kolosi Tamás: Új tendenciák a társadalmi szerkezet fejlődésében. *Valóság* 1980. 3. sz. 38–50.

Tóth István György – Szelényi Iván: Bezáródás és fluiditás a magyar társadalom szerkezetében. In: Kolosi Tamás – Tóth István György (szerk.): *Társadalmi Riport 2018*. TÁRKI, Budapest, 2018. 25–46.

Tóth Zoltán: A rendi norma és a „keresztyén polgárosodás". Társadalomtörténeti esszé. *Századvég* 1991. 2–3. sz. 75–131.

Valuch Tibor: *A jelenkori magyar társadalom.* VI. Társadalmi rétegződés, mobilitás és társadalomszerkezet. Osiris, Budapest, 2015. 93–126.

3. félév: *Kultúrtörténet: fogalmak, elméletek, gyakorlatok*

7) A kultúra elméleti megközelítései

Williams, Raymond: A kultúra fogalma; A kultúra elemzése. In: Wessely Anna (szerk.): *A kultúra szociológiája.* Osiris – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 2003. 28–32; 33–40.

Williams, Raymond: Alap és felépítmény a marxista kultúraelméletben. *Fordulat* 30. 2022. 41–62.

Geertz, Clifford: Mély játék: jegyzetek a bali kakasviadalról. In: Uő: *Az értelmezés hatalma. Antropológiai írások.* (Második, javított kiad.) Osiris, Budapest, 2001. 144–193.

Foucault, Michel: A diskurzus rendje. *Holmi* 1991. 7. sz. 868–889.

Hall, Stuart: A kulturális identitásról. In: Feischmidt Margit (szerk.): *Multikulturalizmus.* Osiris – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1997. 60–85.

Fodor Péter – Kálai Sándor: Cultural studies. In: Kricsfalusi Beatrix – Kulcsár Szabó Ernő – Molnár Gábor Tamás – Tamás Ábel (szerk.): *Média- és kultúratudomány. Kézikönyv.* Ráció, Budapest, 2018. 27–39.

8) A kultúrtörténet 19–20. századi változatai

Burke, Peter: Origins of Cultural History; Strengths and Weaknesses of the History of Mentalities. In: Uő: *Varieties of Cultural History.* Cornell University Press, Ithaca, New York, 1997. 1–22, 162–182.

Burke, Peter: The Great Tradition; Problems of Cultural History; The Moment of Historical Anthropology. In: Uő: *What is Cultural History?* 2nd ed. Polity Press, Cambridge, 2004. 6–50.

Elias, Norbert: Az arisztokratikus romantika szociogenezise a kurializáció folyamatában. In: Uő: *Az udvari társadalom. A királyság és az udvari arisztokrácia szociológiai jellemzőinek vizsgálata.* Napvilág, Budapest, 2005. 256–314.

Klaniczay Gábor: A karnevál szelleme (Bahtyin). In: Uő: *A civilizáció peremén. Kultúrtörténeti tanulmányok.* Magvető, Budapest, 1990. 37–57.

Dobszay Tamás – Fónagy Zoltán – Szívós Erika: Művelődéstörténet, kultúrtörténet. In: Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Osiris, Budapest, 2006. 389–415.

Czoch Gábor: Mentalitástörténet. In: Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Osiris, Budapest, 2003. 467–493.

Apor Péter: Történeti antropológia. In: Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Osiris, Budapest, 2006. 449–472.

9) New Cultural History

Burke, Peter: A New Paradigm?; From Representation to Construction; Beyond the Cultural Turn? In: Uő: *What is Cultural History?* 2nd ed. Polity Press, Cambridge, 2004. 51–127.

Hunt, Lynn: History, Culture, and Text. In: Lynn Hunt (ed.): *The New Cultural History.* University of California Press, Berkeley – Los Angeles – London, 1989. 1–22.

Chartier, Roger: Texts, Printing, Readings. In: Lynn Hunt (ed.): *The New Cultural History.* University of California Press, Berkeley – Los Angeles – London, 1989. 154–175.

Laqueur, Thomas: A nyelv és a test. In: Uő: *A testet öltött nem. Test és nemiség a görögöktől Freudig.* Új Mandátum, Budapest, 2002. 21–45.

Sewell, William H., Jr.: The Concept(s) of Culture. In: Victoria E. Bonnell – Lynn Hunt (eds.): *Beyond the Cultural Turn. New Directions in the Study of Society and Culture.* University of California Press, Berkeley – Los Angeles – London, 1999. 35–61.

Biernacki, Richard: Módszer és metafora az új kultúrtörténet után. In: Kisantal Tamás (szerk.): *Narratívák 8. Elbeszélés, kultúra, történelem.* Kijárat, Budapest, 2009. 77–106.

4. félév: *Jelenkori történetek*

10) Időmodellek a történeti idő újragondolására vonatkozóan

Holling, C.S. et al: Toward an Integrative Synthesis. In: L.H. Gunderson – C.S. Holling (eds): *Panarchy: Understanding Transformations in Human and Natural Systems*. Island Press, Washington, 2002. 63–103.

van Eijnatten, et al: Shaping the Discourse on Modernity. *International Journal for History, Culture and Modernity* 2013. 1. sz. 1–18.

Hartog, François: *A történetiség rendjei.* L'Harmattan – Atelier, Budapest, 2006. 1–3. fejezet.

11) A történetírás viszonya az emlékezettel és az örökséggel

Bevernage, Berber: *History, Memory and State-Sponsored Violence. Time and Justice.* Routledge, New York – London, 2011. 1–22, 66–83.

Campbell, Gary – Smith, Laurajane: *Keeping Critical Heritage Studies Critical: Why „Post-Humanism" and the „New Materialism" Are Not So Critical.* 2016. 1–12.

Bauman, Zygmunt: *Liquid Modernity*. Polity Press, Cambridge, 2000. 91–129. (Chapter 'Time/Space')

12) A globális történetírás időkoncepciói

Lorenz, Chris – Bevernage, Berber: *Breaking up Time*. Vandehoeck and Ruprecht, Goettingen, 2013. 199–273. (Unit 4: Time Outside Europe)

Rüsen, Jörn: Making Sense of Time. In: Jörn Rüsen (ed.): *Time and History: The Variety of Cultures*. Berghahn Books, New York, 2007. 189–205.

Sperber, Jonathan: *The Age of Interconnection*. Oxford University Press, New York, 2022. 572–625. (Utopias)

ATELIER Doctoral Program for Interdisciplinary History

1st semester: Historiography

1) The Annales School

Bloch, Marc: *The Historian's Craft*. Preface by Peter Burke. Manchester: Manchester University Press, 2006.

Burke, Peter: *The French Historical Revolution. The Annales School, 1929 – 1989*. Oxford: Polity Press, 1990. 1–64, 112–116.

Braudel, Fernand: History and the Social Sciences: The Longue Durée. In: Jacques Revel – Lynn Hunt (eds.): *Histories. French Constructions of the Past.* New York: The New Press, 1995. 115–145.

Chartier, Roger: The World as Representation. In: Jacques Revel – Lynn Hunt (eds.): *Histories. French Constructions of the Past*. New York: The New Press, 1995. 544–558.

Furet, François: Quantitative History. In: Jacques Revel – Lynn Hunt (eds.): *Histories. French Constructions of the Past*. New York: The New Press, 1995. 333–348.

Le Goff, Jacques: Mentalities. A History of Ambiguities. In: Jacques Revel – Lynn Hunt (eds.): *Histories. French Constructions of the Past*. New York: The New Press, 1995. 241–246.

Revel, Jacques: Microanalysis and the Construction of the Social. In: Jacques Revel – Lynn Hunt (eds.): *Histories. French Constructions of the Past*. New York: The New Press, 1995. 492–502.

Nora, Pierre: General Introduction. Between History and Memory. In: Pierre Nora (dir.) *Rethinking the French Past of Memory*. New York: Columbia University Press, 1996. 1–20.

The Editors of Annales: History and Social Science: A Critical Turning Point; Let's Try the Experiment. In: Jacques Revel – Lynn Hunt (eds.): *Histories. French Constructions of the Past*. New York: The New Press, 1995. 479–491.

2) Problems of modern historiography. The basics.

Koselleck, Reinhart: *Futures Past. On the Semantics of Historical Time.* New York: Columbia University Press, 2004. Author's Preface, 1–8.; Historia Magistra Vitae: The Dissolution of the Topos into the Perspective of a Modernized Historical Process, 26–42.

Gunn, Simon: *History and Cultural Theory.* London–New York: Routledge, 2006. Chapters 1 and 2. 1–53.

Nietzsche, Friedrich: History in the Service and Disservice of Life. In: Idem: *Unmodern Observations.* New Haven–London: Yale University Press, 1990. 87–145.

de Certeau, Michel: The Historiographical Operation. In: Idem: *The Writing of History.* New York: Columbia University Press, 1988. 55–113.

Beard, Charles A.: That Noble Dream. *The American Historical Review* Vol. 41. (1935) No. 1. 74–87.

3) Problems of modern historiography. Methods and trends.

Bourdieu, Pierre: Identity and Representation. In: Idem: *Language and Symbolic Power.* Cambridge (Mass.): Polity Press, 1991. 220–251.

Koselleck, Reinhart: The Historical-Political Semantics of Asymmetric Counterconcepts. In: Idem: *Futures Past. On the Semantics of Historical Time.* New York: Columbia University Press, 2004. 155–191.

Levi, Giovanni: On Microhistory. In: Peter Burke (ed.): *New Perspectives on Historical Writing.* Cambridge: Polity Press, 1991. 97– 119.

Csáky, Moritz: Culture as a Space of Communication. In: Johannes Feichtinger – Gary B. Cohen (eds.): *Understanding Multiculturalism. The Habsburg Central European Experience.* New York: Berghahn Books, 2014. 187–208.

Werner, Michael – Zimmermann, Bénédicte: Histoire Croisée and the Challenge of Reflexivity. *History and Theory* Vol. 45 (2006) No. 1. 30–50.

2nd semester: *Anthropology – Sociology*

4) Anthropological approaches to social status

Malinowski, Bronislaw: Preface, Introduction. In: Idem: *A Diary in the Strict Sense of the Term*. London: Athlone, 1989.

Geertz, Clifford: *Thick Description: toward an Interpretive Theory of Culture*. In: Idem: *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*. New York: Basic Books, 1973. 3–30.

Rosaldo, Renato: Imperialist Nostalgia, Representations. *Memory and Counter-Memory* no. 26. Special Issue (Spring, 1989): 107–122.

Shields, Rob: *Leisure Spaces: Liminality and Carnival in Places on the Margin: Alternative Geographies of Modernity*. London – New York: Routledge, 1991. 83–101.

Macdougall, David: Beyond Observational Cinema. In Paul Hockings (ed.): *Principles of Visual Anthropology*. Berlin – New York: De Gruyter, 1995. 115–132.

5) Sociological approaches to social stratification

Weber, Max: Social ranks and social classes. In: Idem: *Economy and Society*. [1922]

Davis, Kingsley – Wilbert E. Moore: Some Principle of Stratification. *American Sociological Review* vol. 10. No. 2 (1944): 242–249.

Bourdieu, Pierre: The Forms of Capital. In: Richardson, J. (ed.): *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Westport, Ct: Greenwood, 1986. 241–258.

Bourdieu, Pierre: What Makes a Social Class? On the Theoretical and Practical Existence of Groups. *Berkeley Journal of Sociology* vol. 32 (1987): 1–17.

Beck, Ulrich: *Risk Society. Towards a New Modernity*. London, Newbury Park and New Delhi: Sage Publications, 1992. Part II: 87–104.

Beck, Ulrich: Why 'class' is too soft a category to capture the explosiveness of social inequality at the beginning of the twenty-first century. *The British Journal of Sociology* vol. 64. No. 1 (2013): 63–74.

6) New interdisciplinary approaches to social stratification: professionalization and gender studies

Broman, Thomas: Rethinking Professionalization: Theory, Practice, and Professional Ideology in Eighteenth-Century German Medicine. *The Journal of Modern History* vol. 67. No. 4 (1995): 835–872.

Collins, Randal: Market Closure and the Conflict Theory of Professions. In: Michael Burrage and Rolf Torstendahl (eds.): *Professions in Theory and History. Rethinking the Study of Professions*. London: Sage, 1990. 24–43.

Wilensky, Harold L.: The Professionalization of Everyone? *The American Journal of Sociology* vol. 70. No. 2. (1964): 137–158.

Marx Ferree, Myra – Hall, Elaine J.: Rethinking Stratification from a Feminist Perspective: Gender, Race, and Class in Mainstream Textbooks. *American Sociological Review* vol. 61. No. 6 (Dec. 1996): 929–950.

Shapiro, Judith: Anthropology and the study of gender. *An Interdisciplinary Journal* vol. 64. No. 4. A Feminist perspective in the academy: The Difference It Makes (Winter 1981): 446-465.

Yuval-Davis, Nira: Intersectionality and Feminist Politics. *European Journal of Women's Studies* vol. 13. No. 3 (August 2006): 193–209.

3rd semester: *Cultural history: concepts, theories, and practices*

7) Theoretical approaches to culture

Williams, Raymond: Culture. In: Idem: *Keywords. A Vocabulary of Culture and Society.* (Revised edition.) New York: Oxford University Press, 1983. 87–93.

Williams, Raymond: The Analysis of Culture. In: Idem: *The Long Revolution.* Harmondsworth: Penguin Books, 1965. 57–70.

Williams, Raymond: Base and Superstructure in Marxist Cultural Theory. *New Left Review*, I/82 (1973). 3–16.

Foucault, Michel: The Order of Discourse. In: Robert Young (ed.): *Untying the Text: A Post-Structuralist Reader.* Boston–London–Henley: Routledge & Kegan Paul, 1981. 51–78.

Geertz, Clifford: Deep Play: Notes on the Balinese Cockfight. In: Idem: *The Interpretation of Cultures. Selected Essays.* New York: Basic Books, 1973. 412-453.

Hall, Stuart: The question of cultural identity. In: Stuart Hall – David Held – Tony McGrew (eds.): *Modernity and its Futures.* Cambridge: Open University Press, 1992. 274–316.

Assmann, Aleida: *Introduction to Cultural Studies. Topic, Concepts, Issues.* Berlin: Erich Schmidt, 2012, 11–28; 55–84.

8) Writing cultural history in the nineteenth and twentieth centuries

Burke, Peter: Origins of Cultural History; Strengths and Weaknesses of the History of Mentalities, in *Varieties of Cultural History.* Ithaca, New York: Cornell University Press, 1997. 1–22, 162–182.

Burke, Peter: The Great Tradition; Problems of Cultural History; The Moment of Historical Anthropology, in *What is Cultural History?* 2nd ed. Cambridge: Polity Press, 2004. 6–50.

Elias, Norbert: On the Sociogenesis of Aristocratic Romanticism in the Process of Courtization. In: Idem: *The Court Society.* New York: Pantheon Books, 1983. 214–267.

Ginzburg, Carlo: From Aby Warburg to E. H. Gombrich: A Problem of Method. In: Idem: *Clues, Myths, and the Historical Method.* Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, 1989. 17–59.

Schorske, Carl E.: Explosion in the Garden: Kokoschka and Schoenberg. In: Idem: *Fin-de-siècle Vienna. Politics and Culture.* New York: Vintage Books, 1981. 322–363.

9) The New Cultural History and its legacy

Burke, Peter: A New Paradigm?; From Representation to Construction; Beyond the Cultural Turn?, in *What is Cultural History?* 2nd ed. Cambridge: Polity Press, 2004. 51–127.

Hunt, Lynn: History, Culture, and Text. In: Lynn Hunt (ed.): *The New Cultural History.* Berkeley – Los Angeles – London: University of California Press, 1989. 1–22.

Chartier, Roger: Texts, Printing, Readings. In: Lynn Hunt (ed.): *The New Cultural History.* Berkeley – Los Angeles – London: University of California Press, 1989. 154–175.

Laqueur, Thomas: Of Language and the Flesh. In *Making Sex. Body and Gender from the Greeks to Freud.* Cambridge – London: Harvard University Press, 1990. 1–24.

Sewell, William H., Jr.: The Concept(s) of Culture. In: Victoria E. Bonnell – Lynn Hunt (eds.): *Beyond the Cultural Turn. New Directions in the Study of Society and Culture.* Berkeley – Los Angeles – London: University of California Press, 1999. 35–61.

4th semester: *Contemporary histories*

10) Models of temporality and the rethinking of historical time

Holling. C.S. et al: Toward an Integrative Synthesis. In L.H. Gunderson, C.S. Holling (eds.): *Panarchy: Understanding Transformations in Human and Natural Systems*. Washington: Island Press, 2002. 63–103.

van Eijnatten, et al: **Shaping the Discourse on Modernity**. ***International Journal for History, Culture and Modernity*, 1.1 (2013) 1–18.**

Hartog, François: *Regimes of Historicity*. New York: Columbia University Press, 2015. Chapter 1–3.

11) Relationship between history-writing, memory and heritage

Bevernage, Berber: *History, Memory, and State-Sponsored Violence. Time and Justice.* New York – London: Routledge, 2011. 1–22, 66–83.

Campbell, Gary – Smith, Laurajane: *Keeping Critical Heritage Studies Critical: Why "Post-Humanism" and the "New Materialism" Are Not So Critical.* 2016. 1–12.

Bauman, Zygmunt: *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press, 2000. 91–129. (Chapter 'Time/Space')

12) Concepts of time in global history

Lorenz, Chris – Bevernage, Berber: *Breaking up Time*. Goettingen: Vandehoeck and Ruprecht, 2013. 199–273. (Unit 4: Time Outside Europe)

Rüsen, Jörn: Making Sense of Time. In: Jörn Rüsen (ed.): *Time and History: The Variety of Cultures*. New York: Berghahn Books, 2007. 189–205.

Sperber, Jonathan: *The Age of Interconnection*. New York: Oxford University Press, 2022. 572–625. (Utopias)

Az Oszmán Birodalom, a magyarországi török hódoltság és a Török Köztársaság története

1. Az Oszmán Birodalom 1500–1700 közti történetének elbeszélő forrásai

Saját gyűjtés alapján

2. Az Oszmán Birodalom 1500–1700 közti történetének okleveles forrásai

Saját gyűjtés alapján

3. Az Oszmán Birodalom 1500–1700 között

- Halil Inalcik, The Ottoman Empire. The Classical Age 1300–1600. New York–Washington, 1973.
- İ. H. Uzunçarşlılı, Osmanlı tarihi. III/1–2. Ankara 1977.

4. A szultáni szeráj a 16–17. században

- Káldy-Nagy Gyula, Szulejmán. Budapest, 1974.

5. Az oszmán diplomácia a 17. századig

- Faik Reşit Unat, Osmanlı sefirleri ve sefaretnameleri. Ankara, 1968.
- Bertold Spuler, Die europäische Diplomatie in Konstantinopel bis zum Frieden von Belgrad (1739). Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven. 1935.

6. Isztambul a 16.–17. században

- Robert Mantran, Istanbul dans la deuxième moitié du XVIIe siècle. Essai d'histoire institutionnelle, économique et sociale. Paris, 1962.
- Dávid Géza, Maximilian Brandstetter törökországi utazása és Isztambul 16–17. századi népessége. Művészet és mesterség. Tisztelgő kötet R. Várkonyi Ágnes emlékére. Szerk. Horn Ildikó et alia. Budapest, 2016.

7. Az oszmán szúrnámék

- Nurhan Atasoy, Surname-i hümayun. İstanbul, 1997.
- Esin Atıl, Levni and the Surname: The Story of an Eighteenth-Century Ottoman Festival. İstanbul 2000.

8. Az oszmán szultánok legitimációja

- Suraiya Faroqhi, Die Legitimation der Osmanensultane. Zeitschrift für Türkeistudien, 1989.

9. Diplomácia a kora újkorban (követségek, reprezentáció)

- Garrett Mattingly, Renaissance Diplomacy. London, 1962.
- Charles H. Carter, The Ambassadors of Early Modern Europe: Patterns of Diplomatic Representation in the Early Seventeenth Century. In: From the Renaissance to the Counter-Reformation. Essays in honour of Garrett Mattingly. Ed. by Charles H. Carter. London, 1966.

10. A Habsburg Birodalom, a Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség a 16–17. században

- Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. Budapest, 2015.
- Péter Katalin: A magyar romlásnak századában. Budapest, 1979.

Társadalom és gazdaságtörténet

Témakörök

1. **Táj és történelem. A környezettörténet újabb eredményei. Az Annales és a magyarországi recepció**

2. A magyar gazdaság- és társadalomtörténet öröksége (agrártörténet, uradalomtörténet, parasztságtörténet, ipartörténet, vállalattörténet, a polgárság története)

3. A városi tér és lakossága (városhierarchia, település- és építéstörténet, népesedéstörténet).

4. Iparosodás és városfejlődés a 19. században

5. Az urbanizáció társadalmi konfliktusai (migráció, lakhatás, szegénység, bűnözés, prostitúció)

6. A hétköznapi élet története a kulturális antropológia és az oral history megvilágításában

7. A polgárság és a polgári kultúra történeti vizsgálata

8. A professzionalizáció történeti elemzésének módszertani kérdései (státus, hivatás, foglalkozás)

9. Vállalattörténet és mikrotörténelem. A vállalattörténet aktorai

10. A bűnözés társadalomtörténete

11. Biográfia, prozopográfia és társadalomtörténet

12. Kelet-Európa 20. századi összehasonlító történetének fő kérdései

13. Nőtörténet a 20. században

14. Historiográfia, múltfeldolgozás, emlékezetpolitika

15. Várostervezés, városfejlesztés és városrendezés a 19-20. században

16. Városi környezet, infrastruktúra és térhasználat

A felkészüléshez az alapvető kézikönyvek mellett természetesen szükség van a legfontosabb folyóiratok (Aetas, Korall, Századok, Történelmi Szemle stb.) legújabb évfolyamainak témakörök szerinti szisztematikus áttanulmányozására.

Ajánlott irodalom

1. A történelem és a társadalomtudományok

- *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* (Szerk. Bódy Zsombor – Ö. Kovács József) Osiris, Bp. 2003.
- Stone, Lawrence: History and the social sciences in the twentieth century. In: uő: *The past and the present revisited*. London & New York, 1987. 3-45.
- Kocka, Jürgen: History, the social sciences and potentials for cooperation. With particular attention to economic history. *InterDisciplines*, 1 (2010) 43-63. [DOI:10.2390/indi-v1-i1-6]
- *Az Annales. A gazdaság-, társadalom- és művelődéstörténet francia változata* (Szerk. Benda Gyula, Szekeres András) L'Harmattan - Atelier, Bp. 2007.
- Kövér György: Az Annales születése és a magyar gazdaságtörténet-írás. In: „*A francia történetírás hazai nagykövete*". Ünnepi kötet Papp Imre 65. születésnapjára. (Szerk. Bárány attila et al.) Debrecen, 2013. 215-223.
- Czoch Gábor: Az Annales történetírásának magyarországi recepciója az 1960-as években. In: *Vis-à-Vis. Tanulmányok az Atelier fennállásának 25. évfordulójára* (Szerk. Erdősi Péter és Klement Judit) Budapest, 2015. 111-145.
- Eddie, Scott M.: *Ami „köztudott", az igaz is? Bevezetés a kliometrikus történetírás gondolkodásmódjába*. Csokonai, Debrecen 1996.
- Komlos, John: Hol tart az antropometrikus történetírás? Áttekintés a negyedszázados kutatás eredményeiről. *Aetas*, 21 (2006) 2-3. 268-283. URL: http://www.aetas.hu/2006-02/komlos-3.pdf
- Wrigley, E. A.: *Népesedés és történelem*. Bp. Kossuth,1973.
- Livi-Bacci, Massimo: *A világ népességének rövid története*. Bp. Osiris, 1999.
- Benda Gyula: A magyarországi családrekonstitúciós vizsgálatok mérlege. In: uő. *Társadalomtörténeti tanulmányok*. Bp. 2006. 67-77.
- Faragó Tamás: A magyarországi történeti demográfiai kutatás vázlatos története. I. A kezdetektől 1945-ig. *Történeti Demográfiai Évkönyv*, 2006-2008. Bp. 2008. 5-41.
- *Tér és történelem.* (Szerk. Benda Gy.– Szekeres A.) Bp., 2002.
- Kümin, Beat – Usborne, Corneille: At home and in the workplace: A historical introduction to the „spatial turn". *History and Theory* 52 (2013) 305-318. URL: http://www.historyandtheory.org/authorpdfs/kuminusborneintro.pdf

- Gyáni Gábor: „Térbeli fordulat” és a várostörténet. *Korunk*, 18 (2007) 7. URL: http://epa.oszk.hu/00400/00458/00127/3635.html ill. http://www.korunk.org/?q=node/8&ev=2007&honap=7&cikk=8604
- Mackinder, Halford J.: A földrajz mint a történelem kulcsa <1904>; Mackinder, Halford J.: Demokratikus ideálok és a valóság <1919>. In: *Geopolitikai szöveggyűjtemény*. (Szerk. Csizmadia S. - Molnár G. - Pataki Gábor Zsolt). (2. kiad). Stratégiai és Védelmi Kutató Hivatal, Budapest 2002.16-27; 28-35.
- Keményfi Róbert: *Földrajzi szemlélet a néprajztudományban. Etnikai és felekezeti terek, kontaktzónák elemzési lehetőségei.* Kossuth Egyetemi, Debrecen 2004.
- Rácz Lajos: *Magyarország környezettörténete az újkorig*. MTA Történettudományi Intézet, Budapest 2008.
- Botond Ágnes: *Pszichohistória - avagy a lélek történetiségének tudománya*. Bp. 1991.
- Alexander von Plato: Történelem és pszichológia – oral history és pszichoanalízis. Problémavázlat és szakirodalmi áttekintés. *Korall* 21-22 (2005) November, 12-46.
- W. M. Runyan: Vita a pszichobiográfiáról. In: *Történeti és politikai pszichológia*. (Szerk.: Hunyady György) Budapest, 1998. 305-340.
- Kőváry Zoltán: A pszichobiográfia mint módszer. Az élettörténet-elemzés reneszánsza: új perspektívák a személyiség- és kreativitás kutatásban. *Alkalmazott pszichológia*, (2011) 4. 65-92.
- *Személyiség és történelem. A történelmi személyiség. A történeti életrajz módszertani kérdései*. (Szerk. Vonyó József) Pécs – Bp. 2017.

2. A magyar társadalom- és gazdaságtörténet klasszikusai

- Dékány István: Gazdaság- és társadalomtörténet. In: *A magyar történetírás új útjai* (Szerk. Hóman Bálint) Budapest: Magyar Szemle Társaság, 1931. 183-237.
- Wellmann Imre: Mezőgazdaságtörténetünk új útjai. In: *Emlékkönyv Domanovszky Sándor születése hatvanadik fordulójának ünnepére. 1937 május 27*. Budapest: 1937. 664-714.
- Berlász Jenő: A magyar gazdaság- és társadalomtörténet-írás kialakulása. *Közgazdasági Szemle*, 1943. 11-12: 1076-1096; [Reprint: In: *Erdélyi jobbágyság – magyar gazdaság* (Válogatott tanulmányok) (Szerk. Buza János – Meyer Dietmar) Budapest: Argumentum, 2010. 242-259.]

- Hajnal István: Történelem és szociológia. *Századok*, 73 (1939) 1. 1-32; 2. 137-166. [Újra megjelent: In: Hajnal István: *Technika, művelődés. Tanulmányok*. (Vál. s. a. r. Glatz Ferenc) Bp. História, 1993. 157-205]
- Lakatos László: *Az élet és a formák. Hajnal István történelemszociológiája*. Bp. Új Mandátum, 1996.
- Erős Vilmos (szerk.) *A harmadik út felé. Szabó István történész cikkekben és dokumentumokban*, Budapest: Lucidus. 2003.
- Erdei Ferenc: A magyar társadalom a két háború között. In: *Erdei Ferenc összegyűjtött művei. A magyar társadalomról* (Szerk. Kulcsár Kálmán) Bp. Akadémiai, 1980. 291-347. [Eredetileg megjelent: *Valóság*, 19 (1976) 4. 23-53; 5. 36-58.]
- Erdei Ferenc: A történelmi népi társadalom. (IV. A paraszttársadalom). *Szociológiai Szemle*, 20 (2010) 4. 12-42.
- Ránki György: *Közgazdaság és történelem – a gazdaságtörténet válaszútjai*, Budapest: Akadémiai. 1977.
- Kövér György: A magyar gazdaságtörténet-írás öröksége. In: *Magyar Gazdaságtörténeti Évkönyv 2016. Válság – kereskedelem*. (Főszerk. Kövér György – Pogány Ágnes – Weisz Boglárka) Bp. 2016. 7-20.

3. Társadalomtörténeti források és diskurzusok a 19-20. században

- Austin, J. L.: *Tetten ért szavak*. Akadémiai, Budapest 1990.
- Moeschler, Jaques – Reboul, Anne: *A társalgás cselei - Bevezetés a pragmatikába*. Osiris, Budapest 2006.
- *Professions in Theory and History. Rethinking the Study of the Professions* (Ed. Burrage, Michael, Torstendahl, Rolf) SCASS, 1990.
- Trefort Ágoston: A társadalom tudománya és Riehl munkái. In: uő: *Emlékbeszédek és tanulmányok*. Bp. 1881. (209-235) [Eredetileg: *Budapesti Szemle*, 1862]
- Concha Győző: Van-e magyar társadalom? Nincs. *Társadalomtudomány*, 1927. 3-4 [Ugyanez: uő: In: *Hatvan év tudományos mozgalmai között*. II. k. Bp. 1935. 644-661]
- Keleti Károly: *A telekadó és kataszter közgazdasági és statisztikai szempontból*. Pest, 1868.
- Tóth Zoltán: Társadalmi státus és foglalkozás az osztrák és a magyar társadalomstatisztikában. *Statisztikai Szemle*, 87 (1987) 1. 62-85.
- Tóth Zoltán: *Szekszárd társadalma a századfordulón*. Bp. 1989.
- Vörös Károly: *Budapest legnagyobb adófizetői 1873-1917*. Bp. 1979.

- Sasfi Csaba: Az oktatás társadalomtörténete. Oktatás és társadalom kölcsönhatásának vizsgálata. In: *Zsombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől a 20. század közepéig*. (Szerk. Kövér György) Bp. 2006. 509-539.
- Umberto Eco: *Hat séta a fikció erdejében*. Bp. 1995.
- Gyáni Gábor: *Relatív történelem*. Bp. 2007.
- Némedi Dénes: *A népi szociográfia 1930-1938*. Bp. 1985.
- Csíki Tamás: *Társadalomábrázolások és értelmezések a magyar történeti irodalomban* (1945-ig) Debrecen, Debreceni Egyetem BTK, 2003.
- *Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írócsoportosulások*. (Szerk. Biró Annamária - Boka László) Partium - reciti, Nagyvárad - Bp., 2014.

4. Történeti antropológia és mikrotörténelem

- Paul, Robert A., Colonialism, Capital, and the Rise of the Structural-Functionalist School British Anthropology. *History and Anthropology*, 27 (2016) 210–229. http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02757206.2015.1111208?src=recsys
- *Történeti antropológia* (Szerk. Hofer Tamás) MTA Néprajzi Kutatócsoport, Bp. 1984.
- *Misszionáriusok a csónakban. Antropológiai módszerek a társadalomtörténetben* (Vál. Vári András) Bp. Akadémiai, 1988.
- *Történeti antropológia*. (Szerk. Sebők Marcell) Bp. Replika Kör, 2000.
- Biersack, Aletta: Local Knowledge, Local History: Geertz and Beyond. In: *The New Cultural History*. (Ed. Hunt, Lynn) Berkeley, L. A.: The University of California Press, 1987. 72–96.
- *Experiments in Rethinking History*. (Ed. Munslow, Alun – Rosenstone, Robert A.) Routledge: London – New York, 2004.
- Le Roy Ladurie, Emmanuel: *Montaillou, egy okszitán falu életrajza (1294-1324)*. Budapest, 1997.
- Levi, Giovanni: *Egy falusi ördögűző és a hatalom*. Budapest, 2001.
- Ginzburg, Carlo: *A sajt és a kukacok*. Budapest, 1991. vagy 2011.
- Davis, Natalie Zemon: *Martin Guerre visszatérése*. Osiris: Budapest, 1999.
- Dülmen, Richard: *A rettenet színháza. Ítélkezési gyakorlat és büntetőrituálék a kora újkorban*. Bp. Századvég, 1985.

- Darnton, Robert: *Lúdanyó meséi. A nagy macskamészárlás. Két epizód a francia kultúrhistória köréből*. Akadémiai: Budapest, 1987. [újabban: Darnton, Robert: *Lúdanyó meséi és más tanulmányok.* Bp. General Press, 2010.]
- Geertz, Clifford: Sűrű leírás. In: uő.: *Az értelmezés hatalma. Antropológiai írások*. Bp.: Századvég, 1994. 170–199.
- Roberto Zapperi: *Annibale Carracci. Bildnis eines jungen Künstlers*. Wagenbach: Berlin, 1990.
- Ulinka Rublack: *The Astronomer and the Witch. Johannes Kepler's Fight for his Mother*. Oxford University Press: Oxford, 2015.
- Bárth Dániel: *A zombori ördögűző. Egy 18. századi ferences mentalitása.* Budapest, 2016.
- Paul Edward Dutton: *Charlemagne's Moustache: and Other Cultural Clusters of a Dark Age*. Palgrave–Macmillan: New York – Basingstoke, 2004.
- Szijártó M. István: *A történész mikroszkópja. A mikrotörténelem elmélete és gyakorlata*. L'Harmattan: Budapest, 2014.

5. Modern kori várostörténet

- Bácskai Vera: *Városok Magyarországon az iparosodás előtt*. Budapest, Osiris, 2002.
- Ewen, Shane: *What is Urban History?* Cambridge, Polity Press, 2016.
- Hohenberg, Paul M. – Lees, Lynn Hollen, *The Making of Urban Europe, 1000-1950*. Cambridge – London, Harvard University Press, 1985.
- De Vries, Jan: *European Urbanization*, 1500–1800. London, 1984.
- Walter, François: A város meghatározásának problémái a 19. századi Európában. *Korall*, 11-12. 2003. www.korall.org.
- de Certeau, Michel: Séták a városban. In: Uő: *A cselekvés művészete*. Bp. 2010, 117–134.
- Lipták, Lubomir: Collective identity and public spaces. In: Csáky, Moritz – Mannova, Elena (eds): *Collective identities in Central Europe in modern times*. Bratislava, 1999. 121-136.
- Schorske, Carl, E: A Ringstrasse, bírálói és a modern város születése. In: Uő: *Bécsi századvég. Politika és kultúra.* Bp. 1998. 33–112.

- Beluszky Pál – Győri Róbert: *Magyar városhálózat a 20. század elején*. Budapest – Pécs, Dialóg Campus, 2005.
- Lenger, Friedrich: *European Cities in the Modern Era,1850-1914*. Translated from the German by Joel Golb. Leiden-Boston: Brill, 2012.
- *Testimonies of the City: Identity, Community and Change in a Contemporary Urban World*. (eds. Rodger, Richard and Joanna Herbert) Aldershot, England – Burlington, VT: Ashgate, c2007.
- Gyáni Gábor: *Az utca és a szalon. A társadalmi térhasználat Budapesten 1870-1940*. Budapest: Új Mandátum, 1998.
- Gunn, Simon: The Spatial Turn: Changing Histories of Space and Place In: *Identities in Space. Contested Terrains in the Western City since 1850*. (eds. Gunn, Simon and Robert J. Morris) Ashgate, Aldershot – Burlington, USA- Singapore – Sydney, 2001. p. 1-14.
- *Handbook of Urban Studies*, (ed. Ronan Paddison) London: SAGE Publications, 2001.
- Zukin, Sharon, *The Cultures of Cities*, Cambridge, Mass.: Blackwell, c1995.

6. Összehasonlító jelenkortörténet. Oral & Gender History

- Majtényi György: „Uraltak" vagy „önfejűek". Diktatúrák mindennapjai a német társadalomtörténet-írásban. *Korall*, 2001, ősz-tél, 242–252.
- Apor Péter: A mindennapi élet öröme. In: *Mindennapok Rákosi és Kádár korában*. (Szerk. Horváth Sándor) Bp., 2008. 13–49.
- Gyáni Gábor: Emlékezés és oral history. In: uő: *Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése*. Bp., 2000. 128–144.
- Kovács Éva: Az élettörténeti emlékezet helye az emlékezetkutatásban. In: *Tükörszilánkok. Kádár-korszakok a személyes emlékezetben*. (Szerk. Kovács Éva.) Bp., 2008. 9–40.
- *Stalinism. The Essential Readings*. (ed. David L. Hoffmann) Oxford, 2003.
- Sheila Fitzpatrick: The Construction of Social Identity Soviet Russia. *Journal of Modern History*, 65 (1993) 4. Dec, 745-770. [vagy In: *Stalinism. New Directions*. (ed. Sheila Fitzpatrick) Routledge, 2000, 20–46.
- *Miénk a tér? Szimbolikus térhasználat a székelyföldi régióban*. (Szerk. Bodó Julianna) Pro Print, Csíkszereda, 2000.

- Epstein, Helen: *Anyám nyomában*. Balassi Kiadó, Bp., 2006.
- Kemény István: *Velük nevelkedett a gép. Magyar munkások a 70-es évek elején*. VITA, Budapest, 1990.
- Pittaway, Mark: Making Peace in the Shadow of War: the Austrian-Hungarian Borderlands, 1945-1956, *Contemporary European History*, 17 (2008) 3 August. 345-64,
- *Shaping Sexual Knowledge. A Cultural History of Sex Education in the XXth Century*. (ed. Davidson, Roger – Sauerteig, Lutz) Routhledge, London-New York, 2009.
- McLellan, Josie: *Love in the Time of Communism. Intimacy and Sexuality in the GDR*. Cambridge Univeritsy Press, Cambridge, 2011.
- *Gender Politics and Everday Life in State Socialist Eastern and Central Europe* (ed. Shana Penn-Jill Massino) Palgrave Macmillian, 2009.
- Roberts, Elizabeth: *Women and Families. An Oral History, 1940-1970*. Blackwell, Oxford-Cambridge, 1995.

10. A bűnözés társadalomtörténete

- Csapó Csaba – Mátay Mónika (szerk.): A bűnös Budapest. Budapesti Negyed 47-48. (2005) A bűnös Budapest - Budapesti Negyed 47-48. (2005. tavasz-nyár) | Könyvtár | Hungaricana
- Csepeli György – Mátay Mónika: A magyar betyár életei a médiában. Médiakutató 4 (2001) 88–101. Csepeli György – Mátay Mónika: A Magyar betyár életei a médiában (Médiakutató)
- Emsley, Clive: A typology of nineteenth-century police. Crime, Histoire & Sociétés / Crime, History & Societies, Vol. 3, n°1 (1999) 29–44. A typology of nineteenth-century police
- Géra Eleonóra: Hitvesi ölelésből hitvesölés: eldurvult házassági konfliktusok Pest-Budán a 18. század első felében. 45–61. In: Történelem és erőszak. A Hajnal István Kör - Társadalomtörténeti Egyesület 2019. évi szegedi konferenciájának tanulmánykötete (Szerk.: Margitta, Linda – Tomka, Béla) Szeged, Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesület, 2021. 82–98. 000 001-008 Történelem és erőszak __ tartalom es cimnegyed.indd
- Gyáni Gábor: A bűnözés Horthy-kori történetéhez. Történelmi Szemle XLVII (2005) 381–392. Y:\Palovics_nyitott\Tortenelmi Szemle\2005-3-4\Gyani.vp
- Kerepeszki, Róbert: Deviance in Budapest before and after the „Great War". Major tendencies and general features. In: Trianon 1920-2020. Some Aspects of the Hungarian Peace Treaty of 1920. (Ed. Róbert Barta – Róbert Kerepeszki – Krzysztof Kania) Debrecen, 2021. 87–99.
- Kövér György: Az „inkriminált ügy". In: Uő: A tiszaeszlári dráma. Bp., Osiris, 2011. 331–559.

- Mátay Mónika: Egy prostituált lemészárlása: a Város, a Nő és a Bűnöző. Médiakutató 3 (2003) 7–28. Mátay Mónika: Egy prostituált lemészárlása: a Város, a Nő és a Bűnöző (Médiakutató)
- Mátay Mónika (szerk.): Méregkeverők. Budapest, Korall, 2016.
- McMahon, Richard – Eibach, Joachim – Roth, Randolph: Makin sense of violence? Reflections on the history of interpersonal violence in Europe. Crime, Histoire & Sociétés / Crime, History & Societies, vol. 17, no 2 (2013) 5–26. Making sense of violence ? Reflections on the history of interpersonal violence in Europe
- Novák Veronika: Az erőszak topográfiája. Hétköznapi térhasználat a 15–16. századi párizsi bűnesetekben. Korall 45 (2011) 59–79. Korall - 12. évf. (2011.) 45.
- Perényi Roland: A jogtörténettől az „új kultúrtörténetig". A bűnözés társadalomtörténete. Sic itur ad Astra 1–2. (2006). 85–108. Sic Itur Ad Astra 2006. 1-2. sz.
- Perényi Roland: A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914. Bp., L'Harmattan, 2012.
- Perényi Roland: Az utca diskurzusa. Budapest bűnözése és a városi tér (1873-1941). In: Hogyan lett Budapest a nemzet fővárosa? Tanulmányok Budapest 150. és a Társadalom és Gazdaságtörténeti Doktori Program 30. születésnapjára. (Szerk. Kövér György – Somorjai Szabolcs – Kiss Zsuzsanna – Koloh Gábor) Budapest, Eötvös, 2023. 459–486.
- Spierenburg, Pieter: Violence and the civilizing process: does it work? Crime, Histoire & Sociétés / Crime, History & Societies, Vol. 5, n°2 (2001) 87–105. Violence and the civilizing process : does it work ?
- Tomka Béla: Erőszak a történelemben: jelentések és hosszú távú trendek. Aetas 3. (2018) 170–185. Erőszak a történelemben : jelentések és hosszú távú trendek - SZTE Egyetemi Kiadványok

15. Várostervezés, városfejlesztés és városrendezés a 19-20. században

- - URB.0. Urbanisztika kezdőknek. Szerk.: Szabó Julianna. Budapest, BME Urbanisztika Tanszék, 2016. http://urb.bme.hu/segedlet/urbanisztika/URB.0-URBANISZTIKA-KEZD%C5%90KNEK.pdf
- - BENEVOLO, LEONARDO: A város Európa történetében. Budapest, Atlantisz, 1994. 173–228.
- - BENKŐ MELINDA – FONYÓDI MARIANN: Glocal City – Kortárs európai városépítészet. Budapest, Terc, 2009.
- - GEHL, JAN: Élhető városok. Budapest, Terc, 2014.
- - CSANÁDY GÁBOR–CSIZMADY ADRIENNE–KOCSIS JÁNOS BALÁZS–KŐSZEGHY LEA–TOMAY KYRA: Város Tervező Társadalom. Budapest, Sík Kiadó, 2010. (különösen 327–439.)
- - GERMUSKA PÁL: Indusztria bűvöletében. Fejlesztéspolitika és a szocialista városok. Budapest, 1956-os Intézet, 2004. (különösen 191–217.)
- - JOYCE, PATRICK: The Rule of Freedom. Liberalism and the Modern City. London – New York, Verso, 2003. (különösen 62–97., 144–182)
- - KÖRNER ZSUZSA: Városias beépítési formák, bérház- és lakástípusok. Budapest, Terc, 2010. (különösen 89–115)

- - KÖRNER ZSUZSA: A történeti városszövet megújulása 1870 és 1940 között. Budapest, BME Urbanisztika Tanszék, 2015.
- - LOVRA ÉVA: Városok az Osztrák-Magyar Monarchiában. Városszövet és várostipológia, 1867–1918. Budapest, Terc, 2019.
- - SIPOS ANDRÁS: A jövő Budapestje 1930–1960. Városfejlesztési programok és rendezési tervek. Budapest, Napvilág, 2011.
- - SUTCLIFFE, ANTHONY: A környezet ellenőrzése és tervezése az európai fővárosokban 1850–1914 között. London, Párizs és Berlin. In: Gyáni Gábor (szerk.): A modern város történeti dilemmái. Debrecen, 1995. 109–126.
- - SZÍVÓS ERIKA: Kelet-Közép-Európa ngyvárosai a második világháborútól a 2000-es évekig: mai városfejlődésünk jelenkori gyökereiről. In: Múltunk 65. (2020) 4. 1-67.
- - TAKÁCS TIBOR: Döntéshozók. Városi elit és városi önkormányzat Nyíregyházán a XX. század első felében. Budapest, L'Harmattan, 2008. (különösen 163–210.)
- - Urbanisztika. Szerk.: Vidor Ferenc, Budapest, Gondolat, 1979. (különösen 88–166.)
- - TOMKA BÉLA: Európa társadalomtörténete a 20. században. Osiris Kiadó, Budapest, 2009. „Urbanizáció" c. fejezet 395–444.
- - TOMSICS EMŐKE: Budapest Atlantisza. A pesti belváros átalakulása a 19. század végén. Budapest, Városháza, 2015. (különösen 113–191)
- - WAGENAAR, MICHAEL: Városépítészet és polgári szabadság. Hat európai főváros fejlődésének összehasonlító elemzése. Budapest, Terc, 2012.

16. Városi környezet, infrastruktúra és térhasználat

- - Kritikai városkutatás. Szerk: Jelinek Csaba – Bodnár Judit – Czirfusz Márton – Gyimesi Zoltán. Budapest, L'Harmattan, 2013.
- - BODOVICS ÉVA: Köztisztasági és közegészségügyi viszonyok Miskolcon a 19. század utolsó harmadában. In: Korall 83. (2021) 34–58.
- - ESZIK VERONIKA: Fiume hosszú árnyéka. A városi modernizáció kritikája a 19. század második felében. Budapest, HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2024.
- - GUNN, SIMON: „The Spatial Turn: Changing Histories of Space and Place" in Simon Gunn and Robert J. Morris (eds.), Identities in Space. Contested Terrains in the Western City since 1850. Ashgate: Aldershot – Burlington, USA – Singapore – Sydney, 2001. 1–14.
- - GYÁNI GÁBOR: „Térbeli fordulat" és a várostörténet. Korunk, Harmadik folyam, XVIII (2007). 7. sz. 4-14. http://www.korunk.org/?q=node/8604
- - GYÁNI GÁBOR: Az utca és a szalon. A társadalmi térhasználat Budapesten 1870–1940. Budapest, Új Mandátum, 1998

- - GYÖRGY ESZTER: Köztes terek. A rendszerváltás utáni nyócker identitása. Budapest, L'Harmattan, 2020.
- - HORVÁTH J. ANDRÁS: A megigényelt világváros. Budapest hatósága és lakossága a városegyesítés éveiben. Budapest, BFL, 2010. (különösen 253–336)
- - JOYCE, PATRICK: The Rule of Freedom. Liberalism and the Modern City. London – New York, Verso, 2003. (különösen 62–97., 144–182)
- - LADD, BRIAN: Polgári öntudat, önkormányzati vállalkozás és a városi viszonyok Németországban. In: Budapesti Negyed, II. évf. 4 – III. évf. 1. sz. (1994 tél – 1995 tavasz.) 32–51.
- - MELEGA MIKLÓS: A magyar városok infrastruktúrája a 19–20. század fordulóján: In: A város és társadalma. Tanulmányok Bácskai Vera tiszteletére. Szerk.: H. Németh István – Szívós Erika – Tóth Árpád. Budapest, Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület, 2011. 78–92.
- - MELINZ, GERHARD – ZIMMERMANN, SUSAN: Die aktive Stadt. Kommunale Politik zur Gestaltung städtischer Lebensbedingungen. In Gerhard Melinz und Susan Zimmermann (Hrsg.): Wien, Prag, Budapest: Blütezeit der Habsburgermetropolen. Urbanisierung, Kommunalpolitik, Gesellschaftliche Konflikte. Wien, Promedia, 1996.140–176.
- - SIPOS ANDRÁS: Várospolitika és városigazgatás Budapesten 1890-1914. Budapest, Budapest Főváros Levéltára, 1996. (különösen 91–193.)
- - SCHOTT, DIETER: Egy város – három katasztrófa. Hamburg az 1842. évi nagy tűzvésztől Az 1962. évi nagy árvízig. In: Táj, ember, tudás – Zöldtörténelem. Bevezetés a környezettörténet irodalmába I. Szerk.: Balogh Róbert et. al., Budapest, ELKH Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2021. 219–238.
- - SUTCLIFFE, ANTHONY: A környezet ellenőrzése és tervezése az európai fővárosokban 1850–1914 között. London, Párizs és Berlin. In: Gyáni Gábor (szerk.): A modern város történeti dilemmái. Debrecen, 1995. 109–126.
- - SUTCLIFFE, ANTHONY: Növekvő hatósági beavatkozás a brit városi környezetbe a 19. század során: strukturális megközelítés. In: Gyáni Gábor (szerk.): A modern város történeti dilemmái. Debrecen, 1995. 158--170.
- - SZÍVÓS ERIKA: Hétker, zsidónegyed, gettő, bulinegyed. A Belső-Erzsébetváros története a kezdetektől a 2000-es évekig. Budapest, Korall, 2022.
- - TÁTRAI VIKTOR: „Hát mit tetszik gondolni, mért rombolták össze a villamosokat?" Szimbolikus és kollektív erőszak a „vérvörös csütörtökön". In: Hogyan lett Budapest a nemzet fővárosa? Tanulmányok Budapest 150. és a Társadalom és Gazdaságtörténeti Doktori Program 30. születésnapjára. Szerk. Kövér György. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2023. 487–516.
- - TŐTŐS ÁRON: „A főváros kellős közepén ott fetreng a prostitúció". A budapesti prostitúció topográfája (1873–1928) In: Hogyan lett Budapest a nemzet fővárosa? Tanulmányok Budapest 150. és a Társadalom és

Gazdaságtörténeti Doktori Program 30. születésnapjára. Szerk. Kövér György. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2023. 517–544.

Művelődéstörténet

A művelődéstörténeti program főtételei:

1. **A magyarországi egyházak és felekezetek a 18-20. században**
2. **Magyarország művelődéstörténete a 18-19. században**
3. **A magyarok és a velük szomszédos népek kulturális és társadalmi kapcsolatai**
4. **A felsőoktatás története Magyarországon**
5. **A közoktatás és intézményeinek története (19-20. század)**
6. **A közgyűjtemények kialakulása és története (19-20. század)**
7. **Ember és természeti környezete. A természeti környezet története**
8. **Magyarország művelődése a 20. században**
9. **Magyar kisebbségek kulturális és társadalmi élete (20. század)**
10. **Művelődéseszmények, nemzetkarakterológiák, történelmi helyzetértékelések (20. század)**

A művelődéstörténeti program főtételeihez kapcsolódó szakirodalom-jegyzékek:

1. A magyarországi egyházak és felekezetek a 18-20. században

- Adriány Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve. Bp., 2001.
- Balogh Margit - Gergely Jenő: Egyházak az újkori Magyarországon 1790-1992. I-II.k. Bp., 1996.
- Balogh Margit - Gergely Jenő: Állam, egyház, vallásgyakorlás Magyarországon 1790-2005. I-II.k. Bp. 2005.
- Bíró Sándor - Szilágyi István: A Magyar Református Egyház története. Bp., 1949.
- Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945. Bp., 1985.

- Farbaky Péter - Kiss Réka szerk.: Kálvin hagyománya. Református örökség a Duna mentén. Bp., 2009.
- Gergely Jenő: A katolikus egyház története Magyarországon 1919-1945. Bp., 1997.
- Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig. München, 1973, 1983.
- Heussi, Karl: Az egyháztörténet kézikönyve. Bp., 2000.
- Kollega Tarsoly István - Kovács Eszter szerk.: A Magyarországi Evangélikus Egyház. A reformáció kincsei I. Bp., 2015.
- Komoróczy Géza szerk.: A zsidó Budapest I-II.k. Bp., 1994.
- Komoróczy Géza: A zsidók története Magyarországon I-II.k. Pozsony, 2012.
- Kósa László szerk.: Reformátusok Budapesten. Tanulmányok a magyar főváros reformátusságáról. I-II.k. Bp., 2006.
- Lendvay L. Ferenc - Sohár Anikó - Horváth Pál: Hét évtized a hazai zsidóság életében. I-II. k. Budapest, 1990.
- Rajki Zoltán - Szigeti Jenő: A szabadegyházak története Magyarországon 1989-ig. Bp., 2012.
- Salacz Gábor: A Egyház és állam a dualizmus korában Magyarországon. München, 1974.
- Szántó Konrád: A katolikus egyház története I-III.k. Bp., 1983-1987.

2. Magyarország művelődéstörténete a 18-19. században

- Baji Etelka - Csorba László: Kastélyok és mágnások. Bp., 1994.
- H. Balázs Éva - Krász Lilla - Kurucz György: Magánélet a Habsburgok korában 1740-1815. Bp., 2011.
- Bácskai Vera: Városok Magyarországon az iparosodás előtt. Bp., 2000.
- Bordás Beáta: Erdélyi kastélyépítészet a historizmus korában 1840-1914. Kolozsvár, 2016.

- Czére Béla: Magyarország közlekedése a XIX. században 1780-1914. Bp., 1997.
- Deáky Zita - Krász Lilla: Minden dolgok kezdete. A születés kultúrtörténete (XVI-XX. század). Bp., 2005.
- Deáky Zita: „Jó kisfiúk és leánykák." A kisgyermekkor történeti néprajza Magyarországon. Bp., 2011.
- F. Dózsa Katalin: Letűnt idők, eltűnt divatok 1867-1914. Bp., 1989.
- F. Dózsa Katalin- Dománszky Szvoboda Gabriella szerk.: Egy nagyváros születése. Pest, Buda, Óbuda az egyesítés idején. Bp., 1998.
- Egyed Ákos: Falu, város, civilizáció. Tanulmányok a jobbágyfelszabadítás és a kapitalizmus történetéből Erdélyben 1848-1914. Bukarest, 1981.
- Estók János: Élet falun és városon. Bp., 2015.
- Fábri Anna: Hétköznapi élet Széchenyi István korában. Bp., 2009.
- Gyarmati Zsolt: Nyilvánosság és magánélet a békeidők Kolozsvárán. Kolozsvár, 2005.
- Gyáni Gábor-Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Bp., 1998.
- Gyáni Gábor: Bérkaszárnya és nyomortelep. A budapesti munkáslakás múltja. Bp., 1992.
- Gyáni Gábor: Hétköznapi Budapest. Nagyvárosi élet a századfordulón. Bp., 1995.
- Gergely András szerk.: Magyarország története a 19. században. Bp. 2003.
- Hanák Péter: A Kert és a Műhely. Bp., 1988.
- Hanák Péter összeáll.: A polgári lakáskultúra a századfordulón. Bp., 1992.
- Imreh István: Erdélyi hétköznapok 1750-1850. Bukarest, 1979.
- Keleti Károly: Hazánk és népe. Pest, 1871.
- Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711-1914. Pécs, 2009.
- Kókay György: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Bp., 1983.
- Kókay György szerk.: A magyar sajtó története I.k. 1705-1848. Bp., 1979.

- Kosáry Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., 1980.
- Kosáry Domokos - Németh G. Béla szerk.: A magyar sajtó története II. 1848-1892. Bp.,1985.
- Kósa László: Paraszti polgárosodás és a népi kultúra táji megoszlása Magyarországon 1880-1920. 3. bőv. kiad. Bp., 1998.
- Kovács I. Gábor: Kis magyar kalendáriumtörténet 1880-ig. Bp., 1989.
- Kövér György: A tiszaeszlári dráma. Bp., 2011.
- Kurucz György- Krász Lilla: Edelényi hétköznapok a 18. században. Bp., 2014.
- Lukacs, John: Budapest, 1900. A város és kultúrája. Bp., 1991.
- Majdán János: A közlekedés története Magyarországon (1700-2000). Pécs, 2014.
- Mályusz Elemér: A türelmi rendelet. II. József és a magyar protestantizmus. Bp., 1939.
- Németh G. Béla szerk.: Forradalom után - kiegyezés előtt. A magyar polgárosodás az abszolutizmus korában. Bp., 1988.
- Pál Judit: Városfejlődés a Székelyföldön 1750-1914. Csíkszereda, 2003.
- Sisa József: Kastélyépítészet és kastélykultúra Magyarországon. Historizmus kora. Bp., 2007.
- Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútorművészet a 18-19. század fordulóján. Európai kapcsolatok és stíluskérdések. Bp., 1972.
- Szécsi Noémi - Géra Eleonóra: A budapesti úrinő magánélete (1860-1914). Bp., 2015.
- Székely György főszerk.: Magyar színháztörténet I.k. 1790-1873. Bp., 1990.; II.k. 1873-1920. Bp., 1990.
- Tóth Árpád: Önszerveződő polgárok. A pesti egyesületek társadalomtörténete a reformkorban. Bp., 2005.
- Tóth Zoltán: Szekszárd város társadalma a századfordulón. Történelmi rétegződés és társadalmi átrétegződés a polgári átalakulásban. Bp., 1989.

- Vörös Károly: A magyar nép kulturális élete. In: Magyarország története 5. 1790-1848. Bp., 1980. II.k. 1055-1149.
- Vörös Károly: A művelődés. In: Magyarország története 6. 1848-1890. Bp., 1979. II.k. 1395-1475.
- Vörös Károly: Hétköznapok a polgári Magyarországon. Bp., 1999.
- Zolnai Béla: A magyar biedermeier. Bp., 1940.

3. A magyarok és a velük szomszédos népek kulturális és társadalmi kapcsolatai

- Berkes Tamás szerk.: Bohemia et Hungaria (Tanulmányok a cseh-magyar irodalmi kapcsolatok köréből). Budapest, 1998.
- Boia, Lucian: Történelem és mítosz a román köztudatban. Kolozsvár, 1999.
- Dávid Gyula: Találkozások. (Tanulmányok a román-magyar irodalmi kapcsolatok köréből). Kolozsvár, 1976.
- Demmel József: A szlovák nemzet születése. Budapest, 2011.
- Jauk-Pinhak, Milka-Kiss Gy. Csaba-Nyomárkay István szerk.: Croato-Hungarica (A horvát-magyar kapcsolatok 900 éve alkalmából). Szerk. Zágráb, 2002.
- Kemény G. Gábor szerk.: A szomszéd népekkel való kapcsolataink történetéből (Válogatás hét évszázad írásaiból). Budapest, 1962.
- Kiss Gy. Csaba: Hol vagy, hazám ? (Kelet-Közép-Európa himnuszai). Budapest, 2011.
- Kovács István: A barátság anatómiája I-II. (Írások a magyar-lengyel kapcsolatokról és a lengyel kultúráról). Budapest, 2007., 2009.
- Lukács István: Hasonlóságok és különbözőségek (Tanulmányok a magyar-szlovén irodalmi kapcsolatok körből). Budapest, 1998.
- Prazák, Richard: Cseh-magyar történelmi kapcsolatok. Budapest, 2001.
- Sziklay László: Szomszédainkról (A kelet-európai irodalom kérdéseiről). Budapest, 1974.

- Vujicsics D. Sztoján: Magyarok és szerbek. Budapest, 1997.

4. A felsőoktatás története Magyarországon

- Garai Imre: A tanári elitképzés műhelye. A Báró Eötvös József Collegium története 1895-1950. Bp., 2014.
- Kardos József - Kelemen Elemér - Szögi László: A magyar felsőoktatás évszázadai. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp., 2000. 7-167 o. teljesen
- Kerepeszki Róbert: A Turul Szövetség 1919-1945. Egyetemi ifjúság és jobboldali radikalizmus a Horthy-korszakban. Attraktor Kiadó. Máriabesnyő, 2012. 21-254. oldalak.
- Ladányi Andor: Klebelsberg felsőoktatási politikája. Argumentum Kiadó. Budapest 2000.
- Ladányi Andor: A gazdasági válságtól a háborúig. A magyar felsőoktatás az 1930-as években. Argumentum Kiadó. Budapest, 2002.
- Mészáros István: Az iskolaügy története Magyarországon 996-1777 között. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1981. Felsőoktatás szempontjából a következő részek: 67-72, 102-109, 238-258, 292-309, 311-368, 473-481, 632-640 oldalak.
- Palló Gábor szerk.: Teremtő befogadás. Összefüggések, tanulságok. Áron Kiadó. Budapest, 2004. A tanulmánykötetből ismerendők: Horváth Pál: A 19. századi Magyarország kulturális és tudományos fejlődésének vallási, felekezeti hátteréről., Szögi László: Külföldi egyetemi modellek és külföldi egyetemi tanulmányok a 18. századtól a 20. század első negyedéig., Békés Vera: Magyar tudósok és intézmények a modernitás kihívásában., Palló Gábor: A recepció és kreativitás összefüggése a magyarországi tudományban, című tanulmányok.
- Régi magyar egyetemek emlékezete 1367-1777. Válogatott dokumentumok a magyar felsőoktatás történetéhez. Eötvös Loránd Tudományegyetem. Budapest, 1995. a kétnyelvű kiadványból az 51-221. oldalak közötti magyar nyelven is közölt források.

- Sashegyi Oszkár: Iratok a magyar felsőoktatás történetéből 1849-1867. Budapest, 1974. Kötelező a bevezető tanulmány: 5-86. oldalak.
- Szögi László szerk.: Hat évszázad magyar egyetemei és főiskolái. Magyar Felsőoktatás. Művelődési és Közoktatási Minisztérium Budapest, 1994. 10-69. oldalak kötelezően, a többi intézményenként ajánlva.
- Szögi László szerk.: Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története 1635-2002. Bp., 2002.Szögi László: Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története képekben. Bp., 2015.
- Ujváry Gábor szerk.: Hittudományi fakultások és tanintézetek a XX. századi magyar egyetemeken. Budapest, 1991.
- Ujváry Gábor: Egyetemi ifjúság és katolicizmus a „neobarokk társadalomban". A Foederatio Emericanáról. = Ujváry Gábor: A harmincharmadik nemzedék. Politika, kultúra és történettudomány a „neobarokk társadalomban". Ráció Kiadó. Budapest, 2010. 413-493. oldalak.
- Ujváry Gábor: „Egy európai formátumú államférfi" Klebelsberg Kuno (1875-1932). Kronosz Kiadó. Pécs-Budapest, 2014. 95-180. oldalak.

5. A közoktatás és intézményeinek története (19-20. század)

- Bényei Miklós: Oktatáspolitikai törekvések a reformkori Magyarországon. Debrecen, 1994.
- Feitl István - Sipos András szerk.: Iskolák, diákok, oktatáspolitika a 19-20. században. Bp., 2004.
- Horváth Márton főszerk.: A magyar nevelés története. Bp., 1988.
- Kovács I. Gábor: Elitek és iskolák, felekezetek és etnikumok. Társadalom- és kultúrtörténeti tanulmányok. Bp., 2011.
- Kövér György szerk.: Zsombékok Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől a 20. század közepéig. Bp., 2006.
- Mészáros István: A magyar nevelés története 1790-1848. Bp., 1968.

- Mészáros István: Az iskolaügy története Magyarországon 996-1777 között. Bp., 1985.
- Mészáros István: Középszintű iskoláink kronológiája és topográfiája 1996-1948. Bp., 1988.
- Mészáros István: Magyar iskolatípusok 996-1777 között. Bp., 1991.
- Mészáros István: A magyar nevelés- és iskolatörténet kronológiája 996-1996. Bp., 1996.
- Németh András: A magyar pedagógia tudománytörténete. Bp., 2005.
- Pukánszky Béla - Németh András: Neveléstörténet. Bp., 1996.
- Sasfi Csaba: Gimnazisták és társadalom Magyarországon a 19. század első felében. Bp., 2013.

6. A közgyűjtemények kialakulása és története (19-20. század)

- Bodó Sándor - Viga Gyula főszerk.: Magyar múzeumi arcképcsarnok. Bp., 2002.
- Csapodi Csaba - Tóth András - Vértessy Miklós: Magyar könyvtártörténet. Bp., 1987.
- Entz Géza: A magyar műgyűjtés történetének vázlata 1850-ig. Bp., 1937.
- Fejős István - Korek József szerk.: A Magyar Nemzeti Múzeum története. Bp., 1971.
- Fejős Zoltán szerk.: A Néprajzi Múzeum gyűjteményei. Bp., 2000.
- Fülöp Géza: Könyv- és könyvtári kultúra a kapitalizmus időszakában 1789-1917. I-II. k. Bp., 1971.
- Fülöp Géza: Magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban Bp., 1978.
- Horváth Tibor - Papp István szerk.: Könyvtárosok kézikönyve III.k. A könyvtárak rendszere. Bp., 2001.
- Jankó János: A millenniumi falu (hasonmás). Bp., 1989.

- Kovács Máté összeáll.: Könyv és könyvtár a magyar társadalom életében. Bp., 1970.
- Kurucz Albert - Balassa M. Iván - Kecskés Péter: Szabadtéri múzeumok Magyarországon. Bp., 1987.
- K. Végh Katalin: A Budapesti Történeti Múzeum az alapítástól az ezredfordulóig. Bp., 2003.
- Múzsák kertje. A magyar múzeumok születése. Bp., 2002.
- Pintér János szerk.: A 200 éves Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményei. Bp., 2002.
- Takács Gábor: Műgyűjtők Magyarországon a 18. század végétől a 21. század elejéig. Bp., 2012.
- Varga Katalin szerk. (a kötet anyagát összegyűjtötte és összeállította, a dokumentációt írta) 1896 Magyarország. Ezredévi kiállítás. Bp., 1996.

7. Ember és természeti környezete. A természeti környezet története

- Andrásfalvy Bertalan: A Duna mente népének ártéri gazdálkodása Tolna és Baranya megyében az ármentesítés befejezéséig. Szekszárd, 1975.
- Beck Tibor: A filoxeravész Magyarországon. Bp., 2005.
- Behringer, Wolfgang: A klíma kultúrtörténete. Bp., 2010.
- Borsos Balázs: Három folyó között. A bodrogközi gazdálkodás alkalmazkodása a folyamszabályozási munkák előtt és után (1840-1910). Bp., 2000.
- Buttlar von, Adrian: Az angolkert. - Galavics Géza: Magyarországi angolkertek. Bp., 1999.
- Dóka Klára: A Körös- és Berettyó-völgy gazdálkodása a ármentesítés előtt és után. Gyula, 2005.
- Dunka Sándor - Fejér László - Vágás István: Verejtékes honfoglalás. A Tisza szabályozás története. Bp., 1996.

- Galavics Géza szerk.: Történeti kertek. Kerttörténet és műemlékvédelem. Bp., 1999.
- Horváth Gergely Krisztián szerk.: Víz és társadalom Magyarországon a középkortól a XX. század végéig. Bp., 2014.
- Ihrig Dénes szerk.: A magyar vízszabályozás története. Bp., 1973.
- Kósa László: Fürdőélet a Monarchiában. Bp., 1999.
- Lichtneckert András: A balatonfüredi savanyúvíz gyógyfürdő története az alapítástól az államosításig 1702-1949. Balatonfüred, 2013.
- Oroszi Sándor: A természetvédelem története Magyarországon 1945-ig. Erdészettörténeti Közlemények 7., Budapest, 1992.
- R. Várkonyi Ágnes - Kósa László szerk.: Európa híres kertje. Bp., 1993.
- R. Várkonyi Ágnes: Táj és történelem. Bp., 2000.
- Rapaics Raymund: Magyar kertek. Kerttörténet Magyarországon. Bp., én. (1940)
- Rácz Lajos: Magyarország éghajlattörténete az újkor idején. Szeged, 2001.
- Rácz Lajos: Magyarország környezettörténete az újkorig. Bp., 2008.

8. Magyarország művelődése a 20. században

- Ablonczy Balázs: Keletre, magyar! A magyar turanizmus története. Bp., 2016.
- Balogh István: A parasztság művelődése a két világháború között. Bp., 1973.
- Buzinkay Géza: A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. Budapest, 2017, Wolters Kluwer.
- Czére Béla: Magyarország közlekedése a XX. században. Bp., 1999.
- Deáky Zita: Gyermekek és serdülők munkája Magyarországon a 19. századtól a második világháborúig. Bp., 2015.
- Erdész Ádám szerk.: Egy gyulai polgárcsalád világa. Tanulmányok a Ladics família történetéből. Gyula, 2011.
- Ferkai András: Buda építészete a két világháború között. Bp., 1995.

- Ferkai András: Pest építészete a két világháború között. Bp., 2001.
- Gyáni Gábor: Család, háztartás és városi cselédség. Bp., 1983.
- Gyáni Gábor: Hétköznapi élet Horthy Miklós korában. Bp., 2006.
- Gyurgyák János: Ezzé lett magyar hazátok. Budapest, 2007, Osiris
- Kókay-Oltványi-Vargha: Program és hivatás. Magyar folyóiratok programcikkeinek válogatott gyűjteménye. Budapest, 1978, Gondolat.
- L. Nagy Zsuzsa: Magyarország története 1918-1945. Debrecen, 1983.
- Laczó Ferenc: Felvilágosult vallás és modern katasztrófa közt. Magyar zsidó gondolkodás a Horthy-korban. Budapest, 2014, Osiris.
- Makkai János: Urambátyám országa. Középosztályunk illemrendszerének és társadalmi viselkedésének szociográfiája. Bp. é.n.
- Némedi Dénes: A népi szociográfia 1930-1938. Bp., 1985.
- Rév Ilona: Építészet és enteriör a magyar századfordulón. Bp., 1983.
- Takáts József: Modern magyar politikai eszmetörténet. Bp, 2007, Osiris.
- Tímár Lajos: Vidéki városlakók. Debrecen társadalma 1920-1944. Bp., 1993.
- Unyi Béla: Vasúthálózatunk alakulása 1914-től napjainkig. Bp., 1989.
- Valuch Tibor: A lódentól a miniszoknyáig. A XX. század második felének öltözködéstörténete. Bp., 2004.
- Valuch Tibor: Hétköznapi élet Kádár János korában. Bp., 2006.
- Valuch Tibor: Magyar hétköznapok. Fejezetek a mindennapi élet történetéből a második világháborútól az ezredfordulóig. Bp., 2013.

9. Magyar kisebbségek kulturális és társadalmi élete (20. század)

- Bárdi Nándor - Fedinec Csilla - Szarka László: Kisebbségi magyar közösségek a 20. században. Bp., 2008.
- Bárdi Nándor: Otthon és haza - Tanulmányok a romániai magyar kisebbség történetéből. Csíkszereda, 2013, Pro-Print Könyvkiadó.
- Bottoni, Stefano: Sztálin a székelyeknél. A Magyar Autonóm Tartomány története (1952-1960). Csíkszereda, 2008, Pro Print.
- Diószegi László - R. Süle Andrea: Hetven év. A romániai magyarság története. Bp., 1990.
- Kovacsics József szerk.: Magyarország nemzetiségei és a szomszédos országok magyarsága 1910-1990. Bp., 1994.
- Ligeti Ernő: Súly alatt a pálma (Egy nemzedék szellemi élete. Emlékirat), Kolozsvár, 1941.
- Mikó Imre: Huszonkét év. Budapest, 1941, Stúdium
- Sajti Enikő: Impériumváltás, revízió, kisebbség, 1918-1947. Budapest, 2004, Napvilág.
- Salacz Gábor: A magyar katolikus egyház a szomszéd államok uralma alatt. München, 1975.
- Simon Attila: Az elfeledett aktivisták. Kormánypárti magyar politika az első csehszlovák Köztársaságban. Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja, 2013.
- Tóth László szerk.: A csehszlovákiai magyar művelődés története 1918-1998. I-IV.k. Bp., 1998-2000.
- Tőkés István: A Romániai Református Egyház élete 1944-1989. Bp., 1990.

10. Művelődéseszmények, nemzetkarakterológiák, történelmi helyzetértékelések (20. század)

- Eckhardt Sándor szerk.: Úr és paraszt a magyar élet egységében. Bp., 1941.

- Györffy István: A néphagyomány és a nemzeti művelődés. Bp., 1939.
- Hamvas Béla: Az öt géniusz. A bor filozófiája. Szombathely, 1986.
- Joó Tibor: A magyar nemzeteszme. Bp., 1939.
- Kornis Gyula. A magyar művelődés eszményei 1777-1848. I-II. k. Bp., 1927.
- Márai Sándor: Röpirat a nemzetnevelés ügyében. Bp., 1942.
- Németh László: Kisebbségben. Kecskemét, 1939. (Több további kiadás)
- Prohászka Lajos: A vándor és a bujdosó. Bp., 1936.
- Révai József: Marxizmus, népiesség, magyarság. Bp., 1948.
- Szekfü Gyula szerk.: Mi a magyar. Bp., 1939.

ALAPIRODALOM. További összegző munkák a magyar művelődéstörténetről, melyek átfogó ismerete elvárt:

- Domanovszky Sándor szerk.: Magyar művelődéstörténet I-V. k. Bp., 1939-1942. Reprint: Szekszárd, 1990.
- Gazda István szerk. és vál.: Fejezetek a magyar művelődéstörténet forrásaiból. Bp., 1996.
- B. Gelencsér Katalin szerk.: Művelődéstörténet. Tanulmányok és kronológia a magyar nép művelődésének, életmódjának és mentalitásának történetéből I-II. k. Bp., 1998.
- Glatz Ferenc főszerk.: Magyar tudománytár. VI.k. Kultúra Bp., 2006.
- Kósa László szerk.: A magyarságtudomány kézikönyve. Bp., 1991, 1993.
- Kósa László szerk.: Magyar művelődéstörténet. Bp., 1998. Harmadik bőv. és jav. kiadás: 2006.
- Kőszeghy Péter főszerk.: Magyar művelődéstörténeti lexikon. Középkor és kora újkor I-XIV. k. Bp., 2003-2014.
- Monok István szerk.: Mérföldkövek a magyar művelődéstörténet-írásban. Tanulmányok. Bp.- Eger, 2015.
- Nemeskürty István: Kis magyar művelődéstörténet 100-1945. Bp., 1992.

- Szentpéteri József főszerk.: Magyar kódex 1-6. k. Bp., 1999-2001.
- Zsámbéki László: Magyar művelődéstörténeti kislexikon. Szeged, 1937. Átdolg. és bőv. kiadás: Bp., 1986.

A történelem segédtudományai

A komplex vizsga elméleti részében a program középkori vagy a koraújkori szakirányát végző vizsgázók három (oklevél- vagy iratolvasás, fő témakör, mellék témakör) a modern kori szakirányt végzők kettő tételből (fő és mellék témakör) vizsgáznak.

Az oklevél- vagy iratolvasás csak a középkori és a koraújkori szakirány hallgatói számára előírt tétel: ennek során a vizsgázónak minden esetben a szakirány korszakához és disszertációjának forrásbázisához alkalmazkodva kell rövid (átírva legfeljebb 4 ezer leütés terjedelmű) latin vagy német nyelvű kéziratos szöveget a vizsga alkalmával rövid felkészülés után tartalmi kivonat formájában bemutatnia (regesztáznia). A regesztázandó szöveget a vizsgabizottság tagjai jelölik ki, és a vizsga kezdetéig nem bocsátják a jelölt rendelkezésére.

Az ún. fő kérdéskört minden esetben az alábbiak közül jelöli ki a doktori program vezetője. A fő kérdéskör anyagának minden esetben része az adott tétel által lefedett időszak magyarországi köztörténete (eseménytörténete) is.

Az ún. mellék kérdéskört a doktori program vezetője és a vizsgázó doktorandusz témavezetője jelöli ki, a disszertáció témájának figyelembevételével. A mellék kérdéskörnek nem szükségszerűen kell az alábbi jegyzékben szereplő tételek közül kikerülnie, indokolt esetben azoktól eltérő témakör is lehet, ám volumenében nagyjából meg kell egyeznie a jegyzékben felsorolt tételekkel. Az egyes szakirányok (középkori, koraújkori és modern kori) hallgatóinak az egyes tételeket csak a saját korszakuk vonatkozásában kell tudniuk: ez alól kivételesen indokolt esetben, korszakhatáron átívelő disszertáció esetében lehet módosítani, amikor is a programvezető határozza meg, hogy pontosan mely időszak ismeretanyagát kérik számon a jelöltön. A fő és a mellék témakört a jelölt komplex vizsgára való jelentkezésekor kell meghatározni, ugyanekkor tájékoztatja a doktori program vezetője a jelöltet az adott tételekhez feldolgozandó szakirodalomról.

<u>Tételjegyzék:</u>

1. **A Magyar Királyság központi szerveinek története a középkorban**

2. **A Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség központi szerveinek története a koraújkorban**
3. **A magyar állam központi szerveinek története a modern korban**
4. **A Magyar Királyság gazdasági szerveinek története a középkorban**
5. **A Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség gazdasági szerveinek története a koraújkorban, gazdasági berendezkedés a török Hódoltságban**
6. **A magyar állam gazdasági szerveinek története a modern korban**
7. **A Magyar Királyság területi igazgatása a középkorban**
8. **A Magyar Királyság, az Erdélyi Fejedelemség és a török Hódoltság területi igazgatása a koraújkorban**
9. **A magyar állam területi igazgatása a modern korban**
10. **A törvényhozás története Magyarországon a középkorban**
11. **A törvényhozás története Magyarországon a koraújkorban**
12. **A törvényhozás története Magyarországon a modern korban**
13. **A bírósági szervezet története Magyarországon középkorban**
14. **A bírósági szervezet története Magyarországon koraújkorban**
15. **A bírósági szervezet története Magyarországon modern korban**
16. **Oklevéltan**
17. **Irattan**
18. **Pecséttan**
19. **Címertan**
20. **Helytörténet**
21. **Genealógia és archontológia**
22. **Levéltártan**

Ruszisztika

1. Az orosz történelem forrásai

Irodalom:

- *A középkori orosz történelem forrásai.* (Egyetemi segédkönyv, szerk.: Szili Sándor) Budapest, 2005.
- *A normannkérdés az orosz történelemben. I. Források.* (szerk.: Szili Sándor) Budapest, 2009.
- *Az újkori orosz történelem forrásai. XVIII. század.* (Egyetemi segédkönyv, szerk.: Filippov Szergej) Budapest, 2006.
- *Az újkori orosz történelem forrásai. XIX. század.* (Egyetemi segédkönyv, szerk.: Filippov Szergej) Budapest, 2007.
- *Régmúlt Idők Elbeszélése. A kijevi Rusz első krónikája.* (szerk.: Balogh László, Kovács Szilvia) Budapest, 2015.
- *Drevnyaja Rusz v szvete zarubezsnih isztocsnyikov.* (red. Melnyikovoj, E. A.) Moszkva, 2003.
- Ziborov V. K.: *Russzkoje letipiszanyije XI–XVIII vekov.* Szankt-Petyerburg, 2002.

2. Fejezetek az orosz és a szovjet historiográfiából

Irodalom:

- *Az orosz történelem egyetemessége és különössége.* (szerk.: Krausz Tamás, Szvák Gyula) Budapest, 1982, 1983.
- Kljucsevszkij, V. O.: *Az orosz történelem terminológiája.* Ruszisztikai Könyvek XXI., Budapest, 2009.
- Niederhauser Emil: *A történetírás története Kelet-Európában*. Budapest, 1995.
- Szvák Gyula: *IV. Iván és I. Péter utóélete.* Ruszisztikai Könyvek VIII., Budapest, 2001.
- Szvák Gyula: *Klió, a csalfa széptevő.* Ruszisztikai Könyvek XXXVII., Budapest, 2013.

3. A Kijevi Rusz és a Rusz régiói

Irodalom:

- Font Márta: *Oroszország, Ukrajna, Rusz.* Budapest, 1998.
- Danyilevszkij I. N.: *Drevnyaja Rusz glazami szovremennyikov i potomkov (IX–XII vv.). Kursz lekcij.* Moszkva, 1998.
- Danyilevszkij I. M.: *Russzkije zemli glazami szovremennyikov i potomkov (XII–XIV vv.). Kursz lekcij.* Moszkva, 2001.
- *Isztoriografija isztorii Rosszii do 1917 goda. V dvuh tomah.* (red.: Lacsajevoj, M. Ju.) Moszkva, 2004.
- Kljucsevszkij V. O.: *Szocsinenyija v 8 tomah. Kursz russzkoj isztorii.* (Tom II.) Moszkva, 1957.
- Cserepnyin L. V.: *Obrazovanyije russzkovo centralizovannovo goszudarsztva v XIV–XV vekah.* Moszkva, 1960.

4. Közép- és kora újkori orosz történelem

Irodalom:

- *The Cambridge History of Russia.* (I vol.) (ed. Perry, Maureen) Cambridge. 2006.
- Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula: *Oroszország története.* (Egyetemi tankönyv, szerk. Szvák Gyula) Budapest, 2001.
- *Isztorija Rosszii v trjoh tomah.* (otv. red.: Szaharov, A. N.) Moszkva, 1996.
- Riasanovsky, Nicholas V. – Steinberg, Mark D.: *A History of Russia.* New York-Oxford, 8th ed. 2011.
- Szűcs Jenő: *Vázlat Európa három történeti régiójáról.* In: Történelmi Szemle, 1973/3.
- Szvák Gyula: *Oroszország helye Eurázsiában.* Budapest, 2006.

5. A jobbágyreform előtti újkori orosz történelem

Irodalom:

- Cimbajev N. I.: *Szlavjanofilsztvo. Iz isztorii russzkoj obscsesztvenno-polityicseszkoj miszli XIX veka.* (2-je izd.) Moszkva, 2013.
- Dixon, Simon: *Modernisation of Russia 1676−1825.* Cambridge–New York, 1999.
- Kamenszkij A. B.: *Ot Petra I do Pavla I. Reformi v Rosszii XVIII veka. Opit celosztnogo analiza.* Moszkva, 2001.
- *Konsztyitucionnije projekti v Rosszii XVIII−nacsala XX v.* Moszkva, 2000.
- *A megváltó Oroszország. Válogatás a szlavofil gondolkodók írásaiból, 1839–1861.* (szerk.: Kiss Ilona) Budapest, 1992.
- Mironyenko Sz. V.: *Szamogyerzsavije i reformi. Polityicseszkaja bor'ba v Rosszii v nacsale XIX v.* Moszkva, 1989.
- *Szlavjanofilsztvo: pro et contra. Tvorcsesztvo i gyejatyelnoszty szlavjanofilov v ocenke szovremennyikov. Antologija.* (2-je izd.) Szankt-Petyerburg, 2009.

6. A jobbágyreform és az azt követő újkori orosz történelem

Irodalom:

- *Az anarchizmus klasszikusai.* (szerk. Bozóki András, Sükösd Miklós) Budapest, 2009.
- Danyilevszkij, N. Ja.: *Rosszija i Jevropa.* Szankt-Petyerburg, é.n.
- Hamburg G. M.: *Boris Chicherin. Early Russian Liberalism. 1828–1866.* Stanford, 1992.
- Mironov, B. N.: *Szocialnaja isztorija Rosszii perioda imperii (XVIII−nacsalo XX v.)* Tom 1−2. Szankt-Petyerburg, 2003.
- Pivovarov, Ju. Sz.: *Dva veka russzkoj miszli.* Moszkva, 2006.
- *Oroszország és Európa* (Orosz geopolitikai szöveggyűjtemény, szerk.: Gazdag Ferenc, Ljubov Siselina) Budapest, 2004.

- *Rosszija glazami russzkogo. Csaadajev. Leontyjev. Szolovjov.* Szank-Petyerburg, 1991.

7. A forradalmak Oroszországa

Irodalom:

- *1917 és ami utána következett. Előadások és tanulmányok az orosz forradalom történetéből.* (szerk.: Krausz Tamás) Ruszisztikai Könyvek III., Budapest, 1998.
- Halász Iván: *A tábornokok diktatúrái – a diktatúrák tábornokai. Fehérgárdista rezsimek az oroszországi polgárháborúban 1917-1920.* Ruszisztikai Könyvek XV., Budapest, 2005.
- Krausz Tamás: *Lenin. Társadalmi rekonstrukció.* Budapest, 2008.
- Krausz Tamás: *Szovjet thermidor. A sztálini fordulat szellemi előzményei 1917–1928.* Budapest, 1996.
- Menyhárt Lajos: *Az orosz társadalmi-politikai gondolkodás a századfordulón 1895–1906.* Budapest, 1983.

8. A szovjet államszocializmus

Irodalom:

- *A sztálinizmus hétköznapjai. Tanulmányok és dokumentumok a Sztálin-korszak történetéből.* (szerk.: Krausz Tamás) Budapest, 2003.
- Deutscher, Isaac: *Sztálin: Politikai életrajz.* Budapest, 1990.
- Getty, J. Arch: Origins *of the Great Purges. The Soviet Communist Party Reconsidered, 1933-1938.* Cambridge, 1985.
- Getty, J. Arch-Naumov, O. V.: *The Road to Terror. Stalin and the Self-destruction of the Bolsheviks, 1932-1939.* New Haven–London, 1999.
- Kenéz Péter: *Szovjetunió története a kezdetektől az összeomlásig.* Budapest, 2008.

- Krausz Tamás: *A Szovjetunió története. 1914 –1991*. Budapest, 2008.

9. A rendszerváltás története Oroszországban

Irodalom:

- *Jelcin és a jelcinizmus. (Szakértői jelentés)* (szerk.: Krausz Tamás) Posztszovjet Füzetek XI., Budapest, 1993.
- Kemény László: *A Szovjetunióból a 21. század Oroszországáig.* Ruszisztikai Könyvek XLIII., Budapest, 2017.
- *Peresztrojka és tulajdonáthelyezés. Tanulmányok és dokumentumok a rendszerváltás történetéből a Szovjetunióban (1985–1991)* (szerk.: Krausz Tamás, Sz. Bíró Zoltán) Ruszisztikai Könyvek XII., Budapest, 2003.
- Wallerstein, Immanuel: *Bevezetés a világrendszer-elméletbe.* Budapest, 2010.

10. A modernkori magyar-orosz kapcsolatok

Irodalom:

- *A magyar-orosz kapcsolatok tizenkét évszázada.* (szerk.: Szvák Gyula) Budapest, 2005.
- *A magyarok orosz-képe (2006 – 2016*). (szerk. Szvák Gyula) Poszt-Szovjet Füzetek XXII., Budapest, 2017.
- Baráth Magdolna: *A Kreml árnyékában. Tanulmányok Magyarország és a Szovjetunió kapcsolatainak történetéhez, 1944–1990*. Budapest, 2014.
- *Oszvobogyityel'naja vojna 1703-1711 gg. v Vengrii i gyiplomatyiia Petra I* (otv. red. O. Havanova). Szankt-Petyerburg, 2013.
- V. Molnár László: *Magyar-orosz kulturális kapcsolatok (1750–1815).* Piliscsaba, 2000.

Európai etnológia

1.Kortárs néprajzi kutatás 1.: társadalomnéprajz

2. Kortárs néprajzi kutatás 2.: az anyagi kultúra kutatása

3. Néprajzi forrásismeret 1.: levéltári források a történeti néprajz szolgálatában

4. Néprajzi források elemzési módszerei, forráskritika

5. Európai etnológia 1.: Az európai népi kultúra változásainak és a korszakolásának problematikája

6. Európai etnológia 2.: A kultúra "nacionalizációja", a nemzet antropológiája

7. A néprajzi terepkutatás paradigmái és módszerei a 20-21. században

8. Falusi térségek kapcsolatrendszerei a 19-20. században (hangsúlyosan a gazdasági, felekezeti, migrációs, mobilitási kapcsolatok)

9. Társadalmi változások a 20. század második felében: a „szocialista falutól" a városig és nagyvárosig

10. A földrajzi, mentalitásbeli, etnikai, felekezeti és kulturális határhelyzetek néprajzi – antropológiai kutatása

11. A néprajzi muzeológia főbb kérdéskörei (gyűjtemények, archívumok, kiállítások, etnológia a múzeumban, jelenkutatás a múzeumban)

12. Irányzatok és mérföldkövek az európai etnológiai kutatások történetében

B, Disszertációs szakasz

A komplex vizsga *disszertációs* részében az előzetesen benyújtott, legalább 2 szerzői ív (80.000 karakter) terjedelmű írásához kapcsolódva a vizsgázó prezentáció formájában ad számot szorosan a disszertáció szakirodalmi kontextusára, a kutatás állására vonatkozó ismereteiről, részletezi saját, addigi kutatási eredményeit, és elhelyezi azokat a kutatási kontextusban. Ismerteti a doktori képzés kutatási és disszertációs szakaszára vonatkozó kutatási tervét, valamint a doktori értekezés elkészítésének és a részeredmények publikálásának ütemezését.